

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Markéta Konupková

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Markéta Konupková

**Komparace daňového systému ČR s daňovým systémem
Švédska**

Comparison of the Tax Systems of the Czech Republic and Sweden

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Ivana Valentová

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje.

V Olomouci dne 31. 3. 2011

.....

Markéta Konupková

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Ivaně Valentové, za trpělivost, užitečné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 DAŇOVÁ TEORIE	7
1.1 Vymezení pojmu daň.....	7
1.2 Funkce daní.....	8
1.3 Daňové náležitosti	10
1.3.1 Subjekt daně	10
1.3.2 Objekt daně.....	11
1.3.3 Základ daně.....	11
1.3.4 Sazba daně	11
1.3.5 Ostatní náležitosti.....	12
1.4 Třídění daní.....	13
1.5.1 Třídění daní podle způsobu uložení	13
1.5.2 Třídění daní podle objektu.....	13
1.5.3 Třídění daní podle vztahu k poplatníkovi.....	14
1.5.4 Třídění daní podle dopadu (progrese).....	14
1.5.5 Třídění daní podle vztahu sazby k základu	14
1.5.8 Třídění daní podle OECD.....	15
2 DAŇOVÝ SYSTÉM ČR.....	16
2.1 Přímé daně důchodové	17
2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob.....	17
2.1.2 Daň z příjmů právnických osob.....	20
2.2 Přímé daně majetkové	23
2.2.1 Daň z nemovitostí	23
2.2.2 Daň silniční.....	24
2.2.3 Daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	24
2.3 Nepřímé daně.....	25
2.3.1 Daň z přidané hodnoty	25
2.3.2 Daně spotřební.....	26
2.3.3 Daně ekologické.....	26
2.4 Sociální pojištění	27

3	DAŇOVÝ SYSTÉM ŠVÉDSKA.....	27
3.1	Přímé daně důchodové	29
3.1.1	Daň z příjmů fyzických osob.....	29
3.1.2	Daň z příjmů právnických osob.....	31
3.2	Přímé daně majetkové	32
3.2.2	Daň z nemovitostí	32
3.2.3	Daň silniční.....	33
3.3	Nepřímé daně.....	33
3.3.1	DPH.....	33
3.3.2	Daně spotřební.....	34
3.3.3	Ekologické daně	34
3.4	Sociální pojištění	34
4	KOMPARACE DAŇOVÉHO SYSTÉMU ČR A ŠVÉDSKA	36
4.1	Daňová kvóta	37
4.2	Přímé daně.....	40
4.2.1	Daň z příjmů fyzických osob.....	41
	Předmět daně	41
4.2.2	Daň z příjmů právnických osob.....	47
4.2.3	Majetkové daně	48
4.3	Nepřímé daně.....	49
4.3.1	DPH.....	49
4.3.2	Spotřební a ekologické daně.....	50
	ZÁVĚR	51
	ANOTACE	53
	LITERATURA A PRAMENY.....	55
	SEZNAM ZKRATEK	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ	60
	SEZNAM TABULEK.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62
	PŘÍLOHY.....	63

ÚVOD

Daně se vybírají na celém světě a existují již od starověku. K fungování každého státu jsou potřebné určité finanční prostředky, které by měly být efektivně využity. Prostřednictvím daní jsou tyto finanční prostředky získávány a odváděny do veřejných rozpočtů, jejichž úkolem je financovat veřejné statky a veřejné potřeby. Daně jsou tedy významnými příjmy veřejných rozpočtů.

Daně jsou aktuálním tématem nejen ekonomů, ale i občanů jednotlivých států. Placení daní je základní povinností každého občana. Vzhledem k daňovým reformám a častým úpravám v této oblasti, je nutné sledovat aktuální daňové zákony a jejich novelizace.

Česká republika i Švédsko patří k členským zemím EU, která je založena na vzájemné spolupráci. Daňový systém těchto členských států musí být v souladu s pravidly stanovenými EU. Jednou z forem daňové spolupráce je harmonizace, která probíhá především u nepřímých daní.

Cílem bakalářské práce je komparovat daňový systém ČR a Švédska se zaměřením na daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti v obou zemích. Cílem práce je popsat odlišnosti daňových systémů obou zemí, a detailněji popsat a komparovat daň z příjmu fyzické osoby ze závislé činnosti.

Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola je zaměřena na výklad definice daně, její funkce, náležitosti a třídění, neboť tyto poznatky jsou důležité pro pochopení daňových systémů obecně. Další dvě kapitoly popisují daňový systém v ČR a ve Švédsku se zaměřením na daň z příjmu fyzických osob. Poslední kapitola je věnována komparaci těchto dvou daňových systémů, kde je na názorném příkladu vysvětlena metodika stanovení základu daně.

V práci byly použity metody analýzy a deskripce. Práce je zpracována na základě studia legislativních pramenů a je prováděna komparace mezi ČR a Švédskem, případně dalšími evropskými státy.

Informace a podklady pro tuto práci jsou čerpány z právních předpisů (platné legislativy), odborné literatury a internetových zdrojů. Práce je zpracovávána na základě norem platných k 1. 1. 2011, pokud není uvedeno jinak.

1 DAŇOVÁ TEORIE

První část této bakalářské práce se zabývá daňovou teorií. Znalost základních pojmů je nutná k porozumění dané problematiky. Kapitola obsahuje vymezení pojmu daň, základní a ostatní daňové náležitosti, funkce daní a třídění daní podle různých kritérií.

1.1 Vymezení pojmu daň

Daně jsou ukládány na základě zákona a představují přesun peněžních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru.¹ Daň je definována jako povinná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu, která se pravidelně, případně i nepravidelně opakuje. Jejími charakteristickými vlastnostmi jsou nenávratnost, neúčelovost a neekvivalentnost.

Veřejný rozpočet tvoří státní rozpočet, rozpočty měst a obcí, celostátní rozpočet i společný rozpočet Evropské Unie. Navíc sem patří také tzv. veřejné fondy, kterými jsou například fondy zdravotních pojišťoven.

Povinnost platit daň vychází ze zákona a nenávratnost znamená, že zaplacenou daň nelze požadovat od státu zpět, tedy nevzniká žádný nárok na proplacení. Touto vlastností se daň liší od půjčky, kdy se majetek vrátí po určité době zpět.²

Neúčelovost znamená, že nevíme k jakému účelu konkrétně bude vybíraná daň využita, ale stane se součástí celkových příjmů veřejných rozpočtů, ze kterých se budou financovat různé veřejné potřeby.

Neekvivalentnost představuje vlastnost, kdy poplatník nemá nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě. To znamená, že výše jeho platby nebude odpovídat jeho podílu na spotřebě veřejných statků.³

Dále existují veřejné platby, které nemají jednoznačný daňový charakter, ale přesto je mezi daně zahrnujeme. Patří sem zejména cla, kdy se jedná se o povinnou neúčelovou platbu do státního rozpočtu, placenou při přechodu zboží nebo služby přes státní hranici a také poplatky (např. poplatek za psa). Poplatky představují peněžní ekvivalenty za služby, které jsou poskytovány veřejným sektorem.

¹ Srov. JUREČKA, V. a kol., *Makroekonomie*, s. 190.

² Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 9 – 10.

³ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie a politika*, s. 16.

Zvláště spornými platbami jsou příspěvky na sociální zabezpečení a další druhy zákonného pojištění. Jejich zařazení mezi daně určuje především povinnost placení daná zákonem, kdy výši příspěvku určuje převážně výše důchodu, z něhož se platí.

Naopak některé daně mají vlastnosti nedaňové. Například daň silniční, která má částečně charakter poplatku za užívání dálnic. Rozdělení těchto veřejných plateb na daňové a nedaňové určuje klasifikace Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).⁴

1.2 Funkce daní

Každý stát ke svému fungování potřebuje určité finanční prostředky. Daně jsou vybírány nejen za účelem financování vládních výdajů, ale i pro realizaci tří základních funkcí veřejných financí.⁵ Veřejné finance mají za úkol zabezpečit potřebné finanční prostředky a zajistit efektivnost jejich použití.

Funkce daní určuje existence veřejného sektoru. Veřejný sektor je financován z veřejných rozpočtů. Je to část národního hospodářství zajišťující funkce, které mohou špatně zabezpečovat trh. To znamená, že trh selhává, a proto musí dojít k určitému opatření, kterým je vládní zásah. Mezi oblasti, které veřejný sektor zabezpečuje patří sociální služby, zdravotnictví, školství, veřejná doprava a mnoho dalších, které jsou pro nás velmi důležité.

Veřejný sektor plní tři základní funkce, které jsou totožné i pro daně. Jsou to:

- funkce alokační,
- funkce redistribuční,
- funkce stabilizační.⁶

Funkce alokační

Funkce alokační se uplatňuje v případě, že dochází k tržnímu selhání, kdy trh dává najevo neefektivnost v alokaci zdrojů. Jde o získání prostředků na financování těchto podceněných oblastí. Mezi příčiny tržního selhání patří existence veřejných statků, statků pod ochranou, externalit a nedokonalá konkurence.

⁴ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie a politika*, s. 16 – 18.

⁵ Srov. ŠIROKÝ, J. a kol., *Daňové teorie s praktickou aplikací*, s. 1.

⁶ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 16

Veřejné statky

Každý jedinec spotřebovává veřejný statek. Spotřebu těchto statků nelze rozdělit mezi jednotlivce, ti jsou ze spotřeby nevylučitelní. To znamená, že spotřeba jednoho jedince nezmenšuje spotřebu ostatních a zároveň jim nelze přístup k těmto statkům zamezit. Mezi veřejné statky patří například veřejná cesta nebo maják. Tyto statky musí být financovány z veřejných peněz, jinak by totiž vůbec nevznikly. Na jejich financování by se nikdo podílet nechtěl, ale využívat by je chtěli všichni.

Statky pod ochranou

Mezi statky, které jsou pod ochranou státu patří ty, o kterých si myslíme, že by se jich mělo produkovat více bez ohledu na to, kolik by si jich mohli lidé na vlastní náklady pořídit. Patří sem vzdělání, kultura, a v moderní době i bydlení.

Externality

„Externalita je vliv činností jednoho člověka na blahobyt lidí neúčastnících se této činnosti.“⁷ Externality můžeme rozdělit na pozitivní a negativní. Pozitivní externality přináší užitky a negativní externality naopak způsobují škody. Obě tyto externality vznikají jako vedlejší produkt trhu a neprojevují se v ceně výrobku či služby. Příklad pozitivní externality je očkování. I když se lidé nedají očkovat, mají z něho užitek, protože je méně lidí může chorobou nakazit. V případě negativní externality se může jednat například o znečištění přírody továrnou, protože se to týká všech. Stát může zasáhnout dvojím způsobem. Buď předepíše výrobcí negativní externalitu k náhradě, nebo může financovat pozitivní externalitu.

Nedokonalá konkurence

Na trhu existuje dokonalá a nedokonalá konkurence. U dokonalé konkurence žádný z kupujících ani prodávajících nemá vliv na tržní cenu. Nedokonalá konkurence má různé podoby. Jednou z nich je i monopol, u kterého existuje jeden výrobce se silným vlivem na cenu. Pokud nastává nedokonalá konkurence v podobě monopolu, znamená to, že omezené zdroje společnosti nejsou efektivně využity. V tomto případě může stát zasáhnout a to tím, že monopol omezí. Monopol totiž vyrábí méně a za vyšší ceny. Zásahem může být i daň.⁸

⁷ MANKIW, Gregory N., *Zásady ekonomie*, s. 213.

⁸ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 16 – 17.

Funkce redistribuční

Redistribuční funkce slouží k přerozdělování společenského bohatství a jejím cílem je zajistit, aby rozdělení důchodů a bohatství mezi lidmi bylo spravedlivější.

Funkce stabilizační

Prostřednictvím stabilizační funkce dochází ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice. Jejím úkolem je zajistit dostatečnou zaměstnanost a cenovou stabilitu.⁹

1.3 Daňové náležitosti

Zákon stanovuje daňovou povinnost a její podmínky. Vymezuje tedy náležitosti daňově právního vztahu a aby tento vztah mohl vzniknout, musí mít tyto základní náležitosti:¹⁰

- subjekt daně,
- objekt daně,
- základ daně,
- sazba daně.

1.3.1 Subjekt daně

Subjekt daně nám určuje osobu, které se daň týká. Může to být buď fyzická nebo právnická osoba. Ze zákona tyto subjekty nazýváme daňovým poplatníkem nebo plátcem daně.

Daňový poplatník

„Poplatníkem se rozumí osoba, jejíž příjmy, majetek, nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.“¹¹ Poplatník je osoba, která má povinnost daň platit.

Daňový plátc

„Plátcem daně je osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům.“¹² Povinností plátce

⁹ Srov. STIBŮRKOVÁ, J., *Daňová soustava*, s. 6.

¹⁰ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daň v České republice*, s. 52 – 55.

¹¹ PELC, V., *Daňové podmínky působení neziskových sektorů*, s. 97.

¹² PELC, V., *Daňové podmínky působení neziskových sektorů*, s. 97.

je příslušnou daň vypočítat, vybrat, srazit a odvést do příslušného veřejného rozpočtu za pomoci správce daně, kterým je příslušný finanční orgán (např. finanční úřad). Plátce má povinnost odvést daň vybranou i od jiných subjektů (např. v případě, kdy obchodník je plátcem nepřímých daní a poplatníkem je neznámý spotřebitel.)¹³

1.3.2 Objekt daně

Objekt (nebo-li předmět) daně představuje hospodářskou skutečnost, díky které vznikne poplatníkovi daňová povinnost. Touto hospodářskou skutečností může být majetek, důchod, spotřeba výrobků a služeb.

Předmět zdanění musí být jednoznačně vymezen každým zákonem podle toho, jakou konkrétní daňovou povinnost vymezuje. Dále zákon stanovuje některé položky, které nejsou předmětem daně, nebo mohou být od daně osvobozeny a tudíž se do základu daně nezahmují.¹⁴

1.3.3 Základ daně

K určení daně musí být zjištěn její základ, který představuje upravený předmět zdanění. Základ daně určuje z čeho se daň vyměřuje. Je vyjádřen ve fyzických nebo peněžních jednotkách a je nutné ho přesně věcně i časově vymežit.

Základ daně je možné ještě upravit o nezdanitelné části a odčitatelné položky.¹⁵

1.3.4 Sazba daně

Daňová sazba představuje výši daně na daňovou jednotku. Tímto měřítkem se ze základu daně stanoví její velikost.

Daňové sazby se dělí podle dvou kritérií:

- Ve vztahu k druhu základu daně na:
 - Jednotné - Tato sazba daně je stejná pro všechny typy a druhy předmětu daně, příkladem je sazba daně z převodu nemovitostí.

¹³ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s. 53.

¹⁴ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s.

¹⁵ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 41.

- Diferencované - Diferencovaná sazba je na rozdíl od jednotné rozdílná podle druhu předmětu daně. Příkladem je sazba DPH, která se liší podle druhu zboží nebo služby na 20 % nebo 10 %.
- Ve vztahu změny velikosti daně ke změně velikosti základu daně na:
 - Pevné - Pevnou sazbou se rozumí absolutní částka v Kč, přičemž nezáleží na hodnotovém vyjádření daňového základu.
 - Relativní - Tyto sazby daně jsou vyjádřeny v % a dělíme je dále na sazby lineární, progresivní a degresivní.

U lineární sazby daně roste daň proporcionálně s růstem základu daně. Je vyjádřena určitým % ze základu daně, a to se s velikostí základu daně nemění.

Progresivní sazba daně má podobu zajišťující zvyšování míry zdanění pro každý přírůstek základu daně. Představuje takovou sazbu daně, při níž s růstem základu daně roste daň relativně rychleji než základ daně. V praxi ji označujeme jako sazbu pásmovou. Základ daně se rozdělí do několika pásem, seřazených podle jeho velikosti. Každé pásmo má stanovenou jinou úroveň sazby. Daňové pásmo představuje interval základu daně, ve kterém základ daně podléhá jedné úrovni progresivní daňové sazby.

Degresivní daňová sazba se vyznačuje tím, že se snižuje s růstem daňového základu. V daňové soustavě České republiky se tato sazba nevyskytuje.¹⁶

1.3.5 Ostatní náležitosti

K základním daňovým náležitostem je nutné ještě objasnit některé další náležitosti a pojmy, kterými jsou sleva na dani, odpočitatelné položky a osvobození od daně.

Sleva na dani

Sleva na dani neboli daňová úleva je částka, která se ve zvlášť zákonem vymezených případech odpočítává od vypočtené částky daně.

Odpočitatelné a připočitatelné položky

Odpočitatelné a připočitatelné položky upravují daňový základ, který mohou zvýšit nebo snížit.

¹⁶ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s. 54 – 55.

Osvobození od daně

Osvobození od daně je specifické tím, že zde nevyplývá povinnost platit daň a to jen v případech, které stanoví zákon.¹⁷

1.4 Třídění daní

Třídění daní rozlišujeme z hlediska různých kritérií. V některých skupinách klasifikací daní se mohou vyskytovat tytéž daně.

1.5.1 Třídění daní podle způsobu uložení

Základní rozlišení daní je určeno podle způsobu jejich uložení na daně přímé a nepřímé.

Přímé daně

Daně přímé platí poplatník na základě své důchodové nebo majetkové situace a nemůže tuto daňovou povinnost přenést na jiný subjekt. Patří sem daně důchodové a majetkové.

Nepřímé daně

Daně nepřímé postihují spotřebu a plátcem daně je jiný subjekt než ten, který daň skutečně nese. Prostřednictvím ceny může pláče daně daňové zatížení přenést na jiný subjekt, kterým je zejména spotřebitel. Mezi nepřímé daně patří daně ze spotřeby a obrátů, ekologické, daň z přidané hodnoty a také cla.¹⁸

1.5.2 Třídění daní podle objektu

Objekt je dalším kritériem pro třídění daní, podle něhož rozlišujeme daně důchodové, majetkové a spotřební a řadu dalších. Důchodovým daním podléhá důchod v peněžní i naturální formě, majetkovým daním movitý a nemovitý majetek a v případě spotřební daně se jedná o spotřebu zboží a služeb. Také můžeme zmínit daň z hlavy, daň obrátovou a daň z obchodních operací.¹⁹

¹⁷ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s. 56.

¹⁸ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s. 51 – 52.

¹⁹ Srov. PUCHINGER, Z., *Úvodní kapitoly k daňové teorii. Daňová soustava ČR*, s. 22.

1.5.3 Třídění daní podle vztahu k poplatníkovi

Další druh třídění daní se řídí vztahem k platební schopnosti poplatníka. Řadíme sem daně osobní a daně in rem, což v latinském překladu znamená „na věc“.

Osobní daně zohledňují platební schopnost konkrétního poplatníka a patří sem důchodové daně, placené fyzickými osobami. Na druhou stranu se daně in rem platí bez ohledu na platební schopnost poplatníka. Těmito daněmi jsou daně spotřební, z přidané hodnoty, výnosové, majetkové a důchodové, placené společnostmi.²⁰

1.5.4 Třídění daní podle dopadu (progrese)

Třídění daní podle dopadu souvisí s požadavkem spravedlnosti daně a popisuje jaký dopad bude mít na poplatníky. To znamená, jak se bude měnit míra zdanění se změnou důchodu. Podle toho rozlišujeme daně proporcionální, progresivní a regresivní.

U **proporcionální** daně se s růstem důchodu poplatníka jeho míra zdanění nemění. To znamená, že poplatník platí bez ohledu na výši svého důchodu stejnou daň.

Progresivní daň představuje takovou daň, kdy míra důchodu poplatníka s růstem jeho zdanění roste. Čím je důchod vyšší, tím platí poplatník větší daň. Příkladem je daň důchodová.

U **Regresivní** daně naopak míra zdanění s růstem důchodu klesá. Čím je důchod vyšší, tím platí poplatník menší část svého důchodu jako daň.²¹

1.5.5 Třídění daní podle vztahu sazby k základu

U tohoto třídění je daným kritériem vztah mezi velikostí daně a velikostí daňového základu. Podle toho rozlišujeme daně specifické neboli jednotkové, ad valorem a stanovené bez vztahu ke zdaňovacímu základu.

Daně specifické

„Daně specifické jsou stanoveny podle množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu.“²² Jako příklad můžeme uvést počet litrů čistého alkoholu. Do této kategorie patří daně spotřební, ale i daň pozemková

²⁰ Srov. ŠIROKÝ, J. a kol., *Daňové teorie s praktickou aplikací*, s. 50.

²¹ Srov. Tamtéž.

²² KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 33.

a domovní, které jsou stanovené na základě rozlohy pozemku nebo velikosti užívané plochy. Můžeme zmínit i daň z hlavy. V období inflace se tyto daně nemění. Jelikož se ale růstem cen výrobků či pozemků podíl daně zmenšuje, dochází k opakovanému zvyšování těchto daní.

Daně ad valorem

„Daně ad valorem se určují podle ceny zdaňovacího základu.“²³ Řadíme sem daň z přidané hodnoty, obratovou, důchodovou a výnosovou daň. Zařazení důchodové a výnosové daně do této skupiny je na místě, neboť výše jejich daně se určuje jako procento ze základu daně v peněžních jednotkách. V případě inflace tyto daně rostou a jejich podíl v ceně výrobků je stále stejný.

Daně stanovené bez vztahu ke zdaňovacímu základu

Do této skupiny daní patří daně paušální a daně z hlavy. Placení těchto daní vychází z existence subjektů. Jelikož poplatník tyto daně nemůže ovlivnit, nemohou nastat distorzní efekty daní.²⁴

1.5.8 Třídění daní podle OECD

Posledním tříděním je již zmíněná klasifikace daní OECD, která se rozděluje do šesti hlavních skupin a dále do podrobnějších podskupin. Slouží hlavně pro porovnávání daňových charakteristik různých zemí.²⁵ Konkrétní klasifikace daní OECD je uvedena v příloze č. 1.

²³ KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 33.

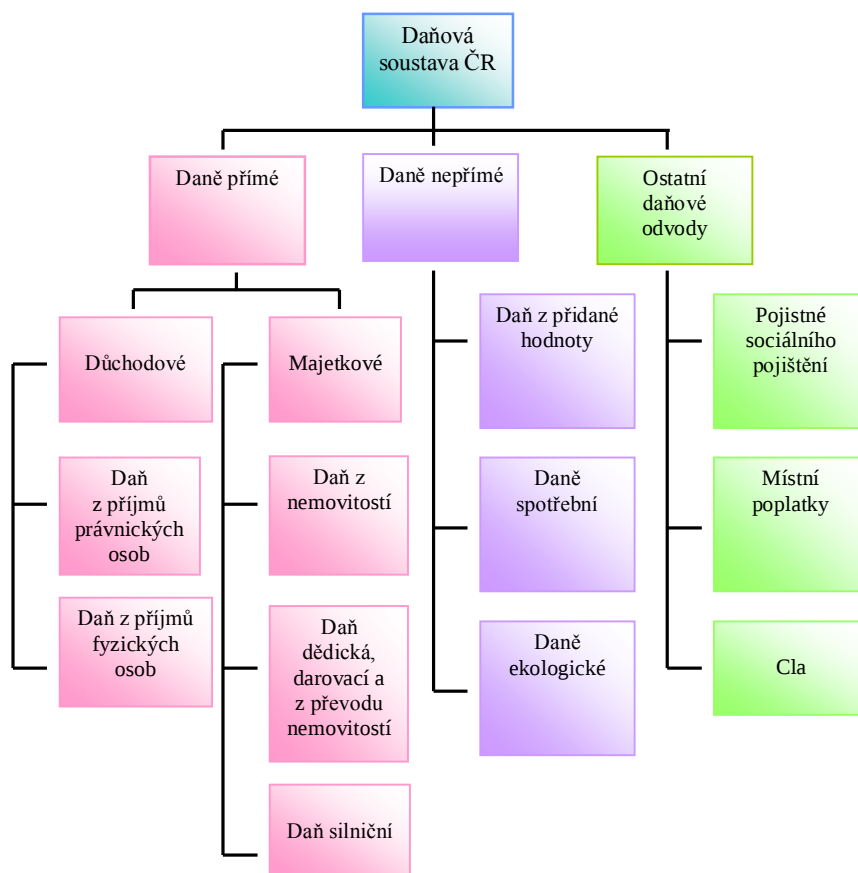
²⁴ Tamtéž, s. 34.

²⁵ ŠIROKÝ, J. a kol., *Daňové teorie s praktickou aplikací*, s. 58.

2 DAŇOVÝ SYSTÉM ČR

V této kapitole je uveden stručný přehled daní vybíraných na území ČR a vzhledem k zaměření práce na daně z příjmů fyzických osob jsou tyto daně detailněji popsány. Daňový systém je stanoven zákonem a v různých zemích se liší. Uspořádání daňového systému ČR se podobá většině systémů evropských zemí. Je strukturován všemi daněmi, které jsou na daném území vybírány. Daňová soustava ČR je tvořena zákonem č. 280/2009 Sb., o daňovém řádu a samostatnými zákony jednotlivých daní.

Daně jsou rozděleny do dvou hlavních skupin na přímé a nepřímé. V současnosti daňovou soustavu ČR tvoří daně z příjmů, daň z nemovitostí, daň silniční, daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí, daň z přidané hodnoty, daně spotřební a ekologické. Mezi daně také zahrnujeme cla, pojistné sociálního pojištění a místní poplatky. V následujícím obr. 1 je soustava těchto daní znázorněna.



Obr. 1 – Daňová soustava ČR²⁶

²⁶ Vlastní zpracování na základě: KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*.

2.1 Přímé daně důchodové

Důchodové daně jsou nedílnou součástí současného daňového systému. Patří sem daň z příjmů právnických osob (DPPO) a daň z příjmů fyzických osob (DPFO).

Daně z příjmů jsou přímými důchodovými daněmi a zdaňují příjem nebo důchod poplatníka daně. Tyto daně v ČR upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění.

2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

DPFO (nebo také osobní důchodová daň) je jednou z nejdůležitějších daní, která svými vlastnostmi přispívá k efektivnosti a spravedlnosti daňového systému. Dotýká se příjmů jednotlivců a musí zahrnout všechny druhy příjmů. V současné době však existují země, které tyto daně neplatí, nazýváme je tzv. daňové ráje.

Zdaněny jsou příjmy zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných (OSVČ), kdy zaměstnancům je daň strhávána zaměstnavatelem a odváděna příslušnému finančnímu úřadu. OSVČ platí zálohy a každoročně podávají daňové přiznání s vyúčtováním daně z příjmu na finanční úřad.

Poplatníci

Za poplatníky této daně považujeme fyzické osoby, které dělíme na daňové rezidenty a nerezidenty. **Daňoví rezidenti** jsou osoby, které se alespoň 183 dnů v daném roce zdržují na území ČR nebo zde mají bydliště. Osoby zdaňují veškeré své příjmy, které jim plynou nejen z území ČR ale i ze zahraničí. **Daňoví nerezidenti** jsou osoby, které nemají na území ČR bydliště ani se zde obvykle nezdržují nebo ti, o kterých tak stanoví mezinárodní smlouva. Dále sem patří osoby, které se na území ČR zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, a to i v případě, že se v ČR zdržují více než 183 dnů za kalendářní rok. Dani podléhají pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR.²⁷

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je obvykle kalendářní rok. Daňové přiznání je povinen podat každý, jehož roční příjmy přesáhly 15 000 Kč, za podmínky, že jsou tyto příjmy předmětem daně. Daňové přiznání se podává do 31. března za uplynulý kalendářní rok.

²⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 2.

Předmět daně

Předmět daně z příjmů fyzických osob dělíme do pěti skupin příjmů. Rozdělení příjmů je dáno především způsobem uplatňování výdajů k těmto příjmům, které ovlivňuje výši daně. Základní kategorie předmětu daně z příjmů fyzických osob tvoří příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Do předmětu daně patří jak příjmy peněžní, tak nepeněžní.²⁸

Příjmy, které nejsou předmětem daně tvoří příjmy z dědictví, přijaté úvěry a půjčky. Dále existují příjmy, které jsou od předmětu daně osvobozeny. Patří sem zejména osvobození nemovitého a movitého majetku, příjmy z cenných papírů a obchodních podílů, sociální příjmy a transfery, náhrady škody a pojistná plnění.²⁹

Základ daně

Ze základu daně se vypočítává daň. Pro účely zdaňování příjmů fyzických osob jsou příjmy členěny do jednotlivých dílčích základů daně, které jsou vymezeny předmětem daně. Jejich součtem zjistíme celkový základ daně.

Dílčími základy daně jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

Základem daně u příjmů dosažených v zaměstnaneckém poměru je příjem od zaměstnavatele, zvýšený o platby sociálního pojištění, které zaplatil za zaměstnance zaměstnavatel. Tento příjem se nazývá tzv. super hrubou mzdou.

Základ daně u příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. V případě, že výdaje

²⁸ Srov. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, J. a kol, *Veřejný sektor a veřejné finance*, s. 180.

²⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 4.

přesáhnou příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo z pronájmu, je rozdíl ztrátou.³⁰

Dále existuje samostatný základ daně, kterému podléhají některé druhy příjmů. Zdanění těchto příjmů se provádí zvláštní sazbou daně – srážkou u zdroje. Tato odvedená daň je konečná a příjmy se již do daňového přiznání neuvádí.³¹

Úprava základu daně

Základ daně se snižuje o odčitatelné položky a nezdánitelné části daně. Odčitatelné položky od základu daně platí společně pro fyzické i právnické osoby. Od základu daně lze tedy odečíst daňovou ztrátu, která vznikla v minulých letech a 100 % výdajů, které poplatník vynaložil při realizaci projektů výzkumu a vývoje.³²

Nezdánitelné části základu daně a podmínky jejich uplatnění u fyzické osoby jsou znázorněny v příloze č. 2.

Sazba daně

Základ daně, snížený o nezdánitelnou část a odčitatelné položky zaokrouhlený na celá sta Kč dolů, v případě zálohy zaokrouhlený nahoru, se zdaní sazbou daně, která v současnosti činí 15%. Sazba daně je lineární.³³

Slevy na dani

Vypočtenou daň lze snížit o slevy na dani. Slevy na dani se odečítají od konečné daně a uplatňují se při ročním vyúčtování daně z příjmů nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele v poměrné části $\frac{1}{12}$. Slevy na dani jsou uplatňovány v případě, že poplatník u svého zaměstnavatele podepíše prohlášení k dani, které je možné podepsat jen u jednoho zaměstnavatele.

Pro rok 2011 došlo ke snížení slevy na dani na poplatníka. Nová výše činí 23 640 Kč za rok, tedy 1970 Kč za měsíc.³⁴ Tabulka č. 1 – Roční slevy na dani pro rok 2011 uvádí přehled jednotlivých slev na dani uplatňovaných v ČR.

³⁰ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v Evropské Unii*, s. 190.

³¹ Srov. VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. *Podnikání malé a střední firmy*, s. 215.

³² Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 34 odst. 4.

³³ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 16.

Tab. 1 – Roční slevy na dani pro rok 2011³⁵

<i>Sleva na dani</i>	<i>Výše slevy</i>
Na poplatníka	23 640 Kč
Na poplatníka – starobního důchodce	23 640 Kč
Na dítě	11 604 Kč
Na dítě – držitele průkazu ZTP	23 208 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela	24 840 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela – držitele ZTP	49 680 Kč
Invalidita I. a II. stupně	2 520 Kč
Invalidita III. stupně	5 040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P (i bez důchodu)	16 140 Kč
Student	4 020 Kč

Mezi slevy na dani patří také daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti. Pokud je nárok na daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost, vzniká tzv. daňový bonus. Ten lze uplatnit v případě, činí-li jeho výše alespoň 100 Kč, maximálně však do výše 52 200 Kč ročně. Poplatník může daňový bonus uplatnit v případě, že jeho příjem bude podle § 6, 7, 8 nebo 9 alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy. V případě, že má poplatník příjmy pouze podle § 9 nesmí výdaje tyto příjmy převýšit.³⁶

2.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob (nebo také daň ze zisku korporací) je druhou ze základních příjmových daní, jejíž výnosy jsou oproti DPFO ve většině zemí nižší. Zdaňovány jsou příjmy subjektů založených za účelem podnikání. Vztahuje se také na ostatní subjekty jako jsou nadace, občanská sdružení apod.³⁷

Právnické osoby platí zálohy daně a následující rok podávají daňové přiznání s vyúčtováním daně z příjmu. Někteří poplatníci však zálohy daně neplatí. Například

³⁴ Srov. *Slevy na dani*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/slevy-na-dani/>>.

³⁵ Srov. Tamtéž.

³⁶ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znění pozdějších předpisů, § 35c.

³⁷ Srov. PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P., *Veřejné finance a daně v České republice*, s. 67.

v případě, že jejich poslední známá daňová povinnost nepřesáhla 30 000 Kč, a dále obce a kraje.³⁸

Poplatníci

„Poplatníky daně z příjmů jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami, a i organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu.“³⁹ Podle území, kde se sídlo PO nachází, lze poplatníky opět rozdělit na daňové rezidenty a nerezidenty a dále na podnikatelské a nepodnikatelské subjekty.

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je:

- „kalendářní rok,
- hospodářský rok,
- období od rozhodného dne fúze nebo převodu jmění na společníka anebo rozdělení obchodní společnosti nebo družstva do konce kalendářního nebo hospodářského roku, ve kterém byly fúze nebo převod jmění na společníka anebo rozdělení zapsány v obchodním rejstříku,
- účetní období, v případě že je toto účetní období delší než nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců.“⁴⁰

Daňová přiznání se podávají do konce třetího měsíce po skončení zdaňovacího období.

Předmět daně

Předmětem DPPO jsou obecně příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Zákon dále stanoví příjmy, které nejsou předmětem daně. Patří sem zejména příjmy získané zděděním nebo darováním. U některých právnických osob je předmět daně specificky upraven. Jedná se například o veřejné vysoké školy, poplatníky, kteří jsou nezaložení nebo nezřízeni za účelem podnikání atd. Osvobozenými příjmy jsou

³⁸ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 38a odst. 2.

³⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 17 odst. 1.

⁴⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 17a.

členské příspěvky podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, výnosy kostelních sbírek, příjmy z ekologických zdrojů energie a další.⁴¹

Základ daně

U základu daně se vychází z výsledku hospodaření. Základ daně je rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje (náklady), s výjimkou příjmů nezahmovaných do předmětu daně a osvobozených od daně. Přitom musí být respektována jejich věcná a časová souvislost v daném zdaňovacím období.⁴²

Úprava základu daně

Zjištěný základ daně lze dále snížit o daňovou ztrátu a 100 % výdajů, které poplatník vynaložil při realizaci projektů výzkumu a vývoje.

Sazba daně

Základ snížený o potřebné položky, který se zaokrouhluje na celé tisícikoruny dolů zdaníme sazbou daně, která je lineární a činí 19 %. Výjimku tvoří investiční, penzijní a podílové fondy, u kterých sazba daně činí 5 %. Také na veškeré příjmy z dividend, podílů na zisku, vypořádacích podílů a podílů na likvidačním zůstatku se vztahuje zvláštní sazba. Tyto příjmy tvoří samostatný základ daně a sazba činí 15 %.⁴³

Slevy na dani

U právnických osob mohou být uplatněny slevy na dani v případě, že zaměstnávají zdravotně postižené občany. Za každého zaměstnance se zdravotním postižením s výjimkou těžšího zdravotního postižení lze odečíst 18 000 Kč a za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením částku 60 000 Kč. Další typem je sleva na dani pro držitele příslibu investiční pobídky. Dále může poplatník uplatnit slevu na dani za zvláštních podmínek. Např. poplatník uplatní při stanovení základu daně v nejvyšší možné míře všechny odpisy podle stanovených podmínek, opravné položky k pohledávkám podle

⁴¹ Srov. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, J. a kol, *Veřejný sektor a veřejné finance*, s. 68.

⁴² Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 23.

⁴³ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 21.

zvláštního právního předpisu nebo položky odčitatelné od základu daně podle příslušným podmíněk.⁴⁴

2.2 Přímé daně majetkové

Majetkové daně patří k nejstarším formám daní, ale oproti přímým důchodovým daním mají v současnosti jen doplňkový význam. Předmětem těchto daní je majetek v movité i nemovité podobě. Patří sem daň z nemovitostí, daň silniční, daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí.

2.2.1 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí a tvoří ji daň z pozemků a daň ze staveb.

Předmět daně z pozemků tvoří pozemky na území ČR, které jsou vedeny v katastru nemovitostí. U daně ze staveb jsou předmětem daně stavby na území ČR, na které bylo vydáno kolaudační rozhodnutí, dále byty a nebytové prostory.

Základem daně z pozemku může být cena pozemku nebo skutečná výměra pozemku v m², přičemž sazba daně je stanovena procentem nebo v korunách na m². Základ daně ze staveb tvoří výměra půdorysu nadzemní části stavby v m² tzv. zastavěná plocha.

Sazba daně se liší podle typu pozemku. Pro orné půdy, chmelnice, vinice, zahrady a ovocné sady činní sazba 0,75 %. U trvalých travních porostů, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb je sazba 0,25 %. Ostatním pozemkům je přiřazena sazba daně za každý 1 m², který u zastavěných ploch a nádvoří činí 0,20 Kč, u stavebních pozemků 2,00 Kč a u ostatních ploch, za podmínky, že jsou předmětem daně 0,20 Kč. Základní sazba daně pro obytné domy činí 2 Kč za 1 m² zastavěné plochy, pro stavby a rodinné domy určené k individuální rekreaci 6 Kč za 1 m² zastavěné plochy a pro garáže 8 Kč za 1 m² zastavěné plochy. Základní sazbu daně lze u některých typů pozemků a staveb upravit koeficientem přiřazeným podle počtu obyvatel obce. Daň z nemovitostí uplatňuje celou řadu osvobození, slev a přírážek.⁴⁵

⁴⁴ Srov. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 35.

⁴⁵ Srov. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

2.2.2 Daň silniční

Daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Předmět daně tvoří silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a provozovaná v ČR za podmínky, že jsou používána k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti. Výjimku tvoří nákladní vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny, která jsou předmětem daně, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou používána k podnikání. Zákon stanovuje i vozidla, která nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozená.

Základem daně u osobních automobilů kromě těch na elektrický pohon je zdvihový objem motoru v cm^3 a u návěsů a ostatních vozidel je to hmotnost v tunách a počet náprav.

Sazby daně jsou stanoveny vzestupně v Kč. Například roční sazba daně ze základu daně při zdvihovém objemu motoru do 800 cm^3 činí 1 200 Kč a u jedné nápravy do hmotnosti 1 tuny 1 800 Kč.⁴⁶

2.2.3 Daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí

Tyto daně jsou upraveny v rámci jednoho zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, někdy označovány jako tzv. trojdaň.

Všechny tři daně mají společné rozdělení osob do tří skupin podle vztahu poplatníka k zůstaviteli, dárci nebo nabyvateli. Tyto vztahy znázorňuje tab. 2.

Tab. 2 – Rozdělení osob do skupin pro účely výpočtu daně⁴⁷

Kategorie	Osoba
I.	Manželé a příbuzní v řadě přímé: děti, rodiče, vnoučata, prarodiče
II.	Příbuzní v řadě pobočné (sourozenci, tety, strýcové, neteře, synovci, manželé dětí nebo rodičů) a osoby žijící déle než 1 rok ve společné domácnosti
III.	Ostatní fyzické osoby a všechny právnické osoby

⁴⁶ Srov. Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Srov. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět, základ a sazby jednotlivých daní jsou znázorněny v následující tab. 3.

Tab. 3 – Přehled daně dědické, darovací a z převodu nemovitosti⁴⁸

Daně	Dědická	Darovací	Z převodu nemovitosti
Předmět daně	Nabytí majetku děděním	Bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu	Úplatný převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem
Základ daně	Cena majetku nabytého jednotlivým dědicem	Cena majetku, který je předmětem daně	Cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu
Sazba daně – I. sk.	osvobozena	osvobozena	3 % ze základu daně
Sazba daně - II. sk.	osvobozena	osvobozena	3 % ze základu daně
Sazba daně – III. sk.	Např. při základu daně do 1 000 000 Kč činí daň 7,0 %		3 % ze základu daně

2.3 Nepřímé daně

Nepřímé daně mají největší podíl na plnění státního rozpočtu. U těchto daní rozlišujeme dva subjekty, kdy prostřednictvím ceny zboží a služeb plátce převádí daňovou povinnost na spotřebitele. Daň odvádí plátce, ale hradí ji poplatník, tedy spotřebitel. Do této kategorie daní patří daň z přidané hodnoty (DPH), daně spotřební a ekologické.

2.3.1 Daň z přidané hodnoty

DPH upravuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Legislativní úprava této daně v ČR odpovídá směrnici Rady 2006/112/ES.

Předmětem daně jsou zdanitelná plnění, která zahrnují dodání zboží a převod či přechod nemovitostí, poskytnutí i přijetí služeb, pořízení zboží z jiného členského státu a dovoz zboží. S výjimkou dovozu zboží musí být plnění uskutečněno osobou povinnou k dani. Místo plnění musí být v ČR a musí se jednat o plnění za úplatu.⁴⁹

„Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby,

⁴⁸ Srov. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 192.

pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění.“⁵⁰

Základní sazba daně činí 20 % a snížená 10 %. Základní sazba se uplatňuje u zboží, tepla, chladu a služeb, pokud zákon nestanoví jinak a snížená sazba u základních potravin, knih, novin, časopisů, zdravotní a sociální péče aj.⁵¹

2.3.2 Daně spotřební

Spotřební daně z vybraných druhů zboží upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Spotřebními daněmi jsou daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů a daň z tabákových výrobků. Spotřební daně zatěžují až konečného spotřebitele, který hradí daň v ceně výrobků. Zdanění spotřebních daní je jednorázové.

Mezi plátce spotřebních daní patří právnické nebo fyzické osoby, které jsou provozovateli daňového skladu, oprávněnými příjemci, odesílateli nebo výrobci, jimž vznikla povinnost přiznat a zaplatit daň v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu.

Předmětem daně jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropského společenství vyrobené nebo dovezené.⁵²

„Daň se vypočítá vynásobením základu daně sazbou daně stanovenou pro příslušný vybraný výrobek, pokud tento zákon nestanoví jinak.“⁵³

2.3.3 Daně ekologické

Ekologické daně jsou součástí zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Patří sem daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.⁵⁴

⁵⁰ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, § 36.

⁵¹ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 192 – 193.

⁵² Srov. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, § 10.

⁵⁴ Srov. Vybraná ustanovení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Sociální pojištění

System sociálního pojištění se v ČR skládá z veřejného zdravotního pojištění, nemocenského pojištění, důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Účast jednotlivých osob na těchto subsystémech je různá.⁵⁵ V následující tab. 4 jsou uvedeny jednotlivé odvody sociálního pojištění v ČR, které platí pro zaměstnance, zaměstnavatele a OSVČ. Základem daně je hrubá mzda.

Tab. 4 – Odvody sociálního pojištění v ČR⁵⁶

Osoba	Veřejné zdrav.poj.	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti
Zaměstnanec	1/3 z 13,5 %	0,0 %	6,5 %	0,0 %
Zaměstnavatel	Zbytek (9 %)	2,3 %	21,5 %	1,2 %
OSVČ	13,5 %	1,4 %	28,0 %	1,62 %

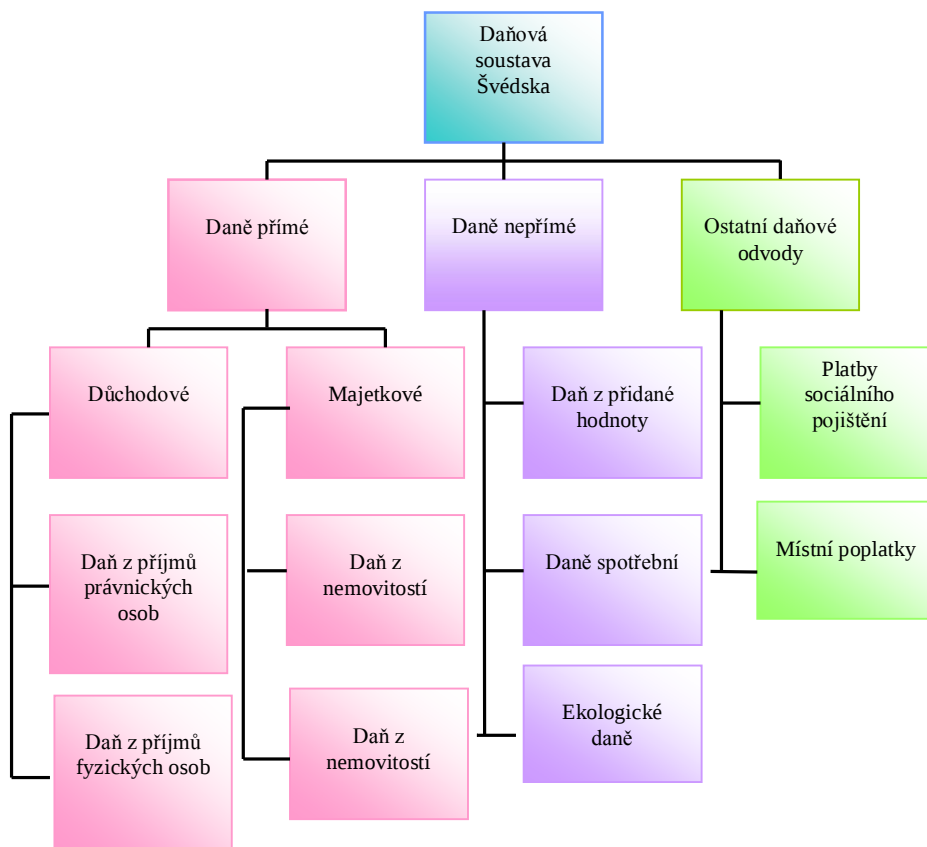
⁵⁵ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 191

⁵⁶ Vlastní zpracování na základě ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 191.

3 DAŇOVÝ SYSTÉM ŠVÉDSKA

O Švédsku je všeobecně známo, že patří k zemím s vysokou mírou zdanění. Daňový systém je stanoven zákonem a skládá se ze všech známých druhů daní. Struktura jeho jednotlivých daní je odlišná. Za výběr daní je zodpovědný švédský daňový úřad (Skatteverket).

Rozdělení daní je na přímé a nepřímé. Současnou daňovou soustavu Švédska tvoří daň z příjmů právnických osob, daň z příjmů fyzických osob, daň z nemovitostí, daň z převodu nemovitostí, daň z přidané hodnoty, spotřební daň a ekologické. Dále sem patří také platby sociálního pojištění. Daň dědické a darovací byly zrušeny.⁵⁷



Obr. 2 - Daňová soustava Švédska⁵⁸

⁵⁷ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 306.

⁵⁸ Vlastní zpracování na základě: Srov. Skatteverket, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.skatteverket.se/>>.

3.1 Přímé daně důchodové

Mezi přímé důchodové daně ve Švédsku patří daň z příjmů fyzických a daň z příjmů právnických osob. Daně jsou upraveny zákonem o daních z příjmů (1999:1229).⁵⁹

3.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob ve Švédsku zahrnuje kombinovanou sazbu daně. U daně z příjmů fyzických osob rozlišujeme daň národní a daň municipální (místní). Výběr daní provádí stát a obce. Daně z příjmů fyzických osob jsou hlavně příjmem obcí.⁶⁰

Národní osobní daň

Poplatníci

Jsou to fyzické osoby (jednotlivci), které podléhají národní osobní dani. Dělíme je na daňové rezidenty a nerezidenty. Za daňového rezidenta je považována fyzická osoba, která má trvalé bydliště na území Švédska nebo se zde zdržuje alespoň po dobu 6 po sobě jdoucích měsíců a to i v případě, že nemá v úmyslu zůstat zde natrvalo. U daňových rezidentů se zdanění této daně vztahuje na jejich celosvětové příjmy a v případě daňových nerezidentů se jedná pouze o příjmy ze zdrojů na území Švédska.⁶¹

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok, přičemž se daňová priznání podávají do 5. května roku následujícího po tomto období.⁶²

Předmět daně

S výjimkou osvobozených příjmů se ve Švédsku zdaňuje veškerý příjem, který poplatník získá v penězích nebo penězi ocenitelných hodnotách. Tento příjem se dělí na obchodní, kapitálový a zaměstnanecký. Mezi příjmy z obchodní činnosti patří příjmy ze všech obchodních aktivit, příjmy z nemovitého majetku pro účely podnikání a kapitálové

⁵⁹ Srov. *Inkomstskatt*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <www.skatteverket.se>.

⁶⁰ Srov. Švédsko: finanční a daňový sektor, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/svedsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000810/#sec5>>.

⁶¹ Srov. KESTI, J., *European Tax Handbook 2009*, s. 781.

⁶² Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 307.

zisky z movitého majetku týkající se podnikání.⁶³ Nejdůležitější osvobozené příjmy tvoří výtěžky ze životního pojištění, podpory, stipendia a určité typy dividend.

Základ daně

Základ daně je tvořen zdanitelným příjmem, který je snížený o odpochty.

Úprava základu daně

Daňový poplatník je oprávněn si od základu daně odečíst pravidelně vyplácenou částku jako výživné na bývalého manžela/manželku a pojistné zaplacené na soukromé penzijní pojištění, jehož odpočet činí maximálně 12 000 SEK. Poplatník si od základu daně může odečíst odčitatelnou položku na poplatníka v závislosti na výši příjmů. Základní nezdanitelná část základu daně se pohybuje mezi 12 600 SEK a 33 000 SEK.

Sazba daně

U národní daně z kapitálových příjmů je sazba v lineární podobě ve výši 30 %.⁶⁴ Daňové sazby u zaměstnaneckého a obchodního příjmu v současném roce znázorňuje následující tabulka č. 5 – Daňové sazby u zaměstnaneckého a obchodního příjmu.

Tab. 5 – Daňové sazby u zaměstnaneckého a obchodního příjmu⁶⁵

Zdanitelný příjem (SEK)	Sazba v daném příjmovém pásmu (%)
do 383 000	0
383 000 – 548 300	20
nad 548 300	25

Slevy na dani

Slevy na dani uplatňují poplatníci ve výši 100 % zaplacených příspěvků na důchodové pojištění. Slevy na dani či odčitatelné položky za dítě nebo manžela/manželku se zde neuplatňují. Švédsko v této oblasti neuplatňuje podporu rodin s dětmi.

⁶³ Srov. KESTI, J., *European Tax Handbook 2009*, s. 781.

⁶⁴ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 307 – 308.

⁶⁵ Vlastní zpracování na základě: *Skatteverket*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.skatteverket.se/>>.

Municipální (místní) osobní daň

Poplatníci

Tato daň je druhou osobní důchodovou daní a podléhají jí fyzické osoby ze svých zaměstnaneckých a obchodních příjmů, kapitálový příjem se nezdaňuje.

Základ daně

Základ daně je stejný jako u národní osobní daně (viz výše).

Úprava daně

Pro účely národní daně z příjmů není tato daň odečitatelná.

Sazba daně

Výběr daně je stanoven jednotnou sazbou, která je závislá na místě trvalého bydliště. Tato daň není odečitatelná pro účely národní daně z příjmů.⁶⁶ Průměrná sazba pro rok 2011 činí 31,55 %.⁶⁷

3.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Poplatníci

Daňovými poplatníky jsou veřejné a soukromé společnosti se sídlem ve Švédsku, hospodářské asociace se sídlem ve Švédsku, nadace se sídlem ve Švédsku nebo založené podle švédského práva a některé další asociace a skupiny vyjmenované v zákoně. Uvedené druhy poplatníků patří mezi daňové rezidenty a daň se vztahuje na jejich celosvětové příjmy. Daňovým nerezidentům podléhají dani jen příjmy ze zdrojů na území Švédska.

Zdaňovací období

Zdaňovací období představuje fiskální rok, který musí být zpravidla 12-ti měsíční a musí končit ke dni 31. prosince, 30. dubna, 30. června, nebo 31. srpna, pokud švédská

⁶⁶ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 307.

⁶⁷ Srov. *Místní poplatky*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<http://translate.google.cz/translate?hl=cs&langpair=en|cs&u=http://www.scb.se/Pages/TableAndChart____68066.aspx>.

daňový úřad nepovolí jiné datum. Podání daňového přiznání musí být uskutečněno do 31. března vyměřovacího roku.⁶⁸

Základ daně

Zdanitelnými příjmy ve Švédsku jsou všechny příjmy společnosti označovány jako příjmy z podnikání. Příjmy z podnikání zahrnují příjmy podniku ze všech možných zdrojů. Mezi nejdůležitější typy osvobozených příjmů patří zákonem kvalifikované vnitropodnikové dividendy a kapitálové příspěvky akcionářů.⁶⁹

Úprava daně

Odpočitatelné jsou veškeré výdaje vynaložené na dosažení a zabezpečení zdanitelného příjmu včetně příspěvků na sociální pojištění. Také ztráty jsou odpočitatelné a mohou být přeneseny do dalších let bez omezení. Daňové pobídky zatím švédský zákon neuvádí.

Sazba daně

Lineární daň z příjmů právnických osob činí ve Švédsku 26,3 %.⁷⁰

3.2 Přímé daně majetkové

Do této kategorie daní patří jen daň z nemovitostí, neboť daně dědické a darovací byly zrušeny.

3.2.2 Daň z nemovitostí

Výběr této daně se vztahuje na nemovitý majetek, který slouží ke komerčním či výrobním činnostem. Základ daně tvoří odhadnutá hodnota nemovitosti, přičemž sazba daně se liší podle účelu nemovitosti. Pro průmyslový majetek a nájemní bytový dům činí sazba daně 0,5 % a pro komerční prostory 1%. Osvobozeny jsou nové budovy zahrnující bytové prostory, ale jen prvních 5 let. V následujících 5-ti letech se sazba daně snižuje o 50 %. Daň lze pro firemní účely daně odečíst.⁷¹

⁶⁸ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 306 – 307.

⁶⁹ Srov. KESTI, J., *European Tax Handbook 2009*, s. 769.

⁷⁰ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 306 – 307.

⁷¹ Srov. Tamtéž, s. 309.

3.2.3 Daň silniční

Silniční daň je upravena zákonem (2006:227) o dani silniční. Daň je vybírána za motorová vozidla a ve formě silničních poplatků. Tato daň je stanovena na základě pohonných hmot a emisí oxidu uhličitého (CO₂). Výše daně závisí na typu vozidla, paliva a emise oxidu uhličitého nebo typu vozidla, dani z pohonných hmot a hmotnosti. Daň z motorových vozidel platí pro automobily, kamióny, autobusy, motocykly, traktory, stroje, přívěsy a těžká terénní vozidla. K této dani se vztahují různá osvobození. Vzhledem k rozsahu práce a složitosti této daně bude v komparaci jen zmíněna.⁷²

3.3 Nepřímé daně

Příjmy z nepřímých daní se opírají o dva základní zdroje, a sice o DPH a spotřební daně vybraných komodit.

3.3.1 DPH

DPH upravuje zákon (1994:200), o dani z přidané hodnoty. Legislativní úprava DPH stejně jako v ČR odpovídá směrnici rady 2006/112/ES.

Dani podléhají osoby, které uskutečňují nebo hodlají uskutečňovat zdanitelná plnění. Některé kategorie podnikatelských aktivit do roční výše obratu 30 000 SEK jsou od daně osvobozeny.

DPH ve Švédsku podléhá dodání zboží nebo poskytnutí služeb ve Švédsku podnikatelem, pořízení zboží z jiného členského státu a dovoz zboží do Švédska.

Sazba DPH se skládá ze základní sazby, která činí 25 % a dvou snížených sazeb. První snížená sazba daně činí % a vztahuje se na potraviny a služby spojené s turismem (např. hotelové služby, služby kempů apod.) Druhá snížená sazba daně dosahuje výše 6-ti % a uplatňuje se na domácí noviny, domácí přepravu, u vstupného do kin, cirkusů a na koncerty. Dále existuje nulová sazba daně, která se uplatňuje u léků na předpis, zlata pro investiční účely, množství finančních a pojišťovacích služeb.⁷³

⁷² Srov. *Fordonsskatt*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<<http://www.skatteverket.se/privat/skatter/biltrafik/fordonsskatt.4.18e1b10334ebe8bc80003864.html>>.

⁷³ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 309.

3.3.2 Daně spotřební

Ve Švédsku existuje velké množství spotřebních daní. Příkladem jsou daně z alkoholu a tabáku, které patří mezi nejstarší spotřební daně ve Švédsku a ovlivňují chování spotřebitele. Daň z alkoholu je upravena zákonem (1994:1564) a zahrnuje pivo, víno, ethyl alkohol, meziproducty a jiné fermentované nápoje. Daň z tabáku je upravena zákonem (1994:1563) o tabákových výrobcích.

Předmětem daní jsou vybrané produkty, které byly vyrobeny ve Švédsku, importovány či získány z jiné členské země nebo importovány ze země mimo EU.

Navíc mezi ostatní spotřební daně ve Švédsku patří daň z pesticidů, daň z hnojiv, daň z loterií, daň z přírodního šterku, daň z odpadu, daň z reklamy a daň z hazardu.⁷⁴

3.3.3 Ekologické daně

Energetické daně ve Švédsku jsou upraveny zákonem o dani z energií (1994:1776). Daň se vztahuje na elektrickou energii, minerální oleje či fosilní paliva. Součástí energetických daní jsou také speciální daně ze síry a CO₂, které jsou uvalené na produkty obsahující síru či produkující oxid uhličitý. Minerální oleje jsou zdaňovány jak daní z energií tak daní z CO₂.⁷⁵

3.4 Sociální pojištění

Sociální pojištění je nedílnou součástí švédského systému sociálního zabezpečení a vztahuje se každého kdo žije nebo pracuje ve Švédsku. Poskytuje finanční ochranu pro rodiny s dětmi, pro osoby se zdravotním postižením, pro pracovní úraz, nemoc a stáří.

Stejně jako v ČR má sociální pojištění ve Švédsku daňový charakter. Většinu příspěvků na sociální pojištění odvádí za své zaměstnance zaměstnavatel. Strop pro vyměřovací základ není stanoven a příspěvky jsou pro firemní účely odečitatelné.⁷⁶

⁷⁴ Srov. *Punktskatter*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/punktskatter.4.18e1b10334ebe8bc8000478.html>>.

⁷⁵ Srov. *Energiskatter*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/punktskatter/allapunktskatter/energiskatter.4.18e1b10334ebe8bc8000843.html>>.

⁷⁶ Srov. ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 308.

Výše příspěvků zaměstnavatele a OSVČ v současném roce (2011) ve Švédsku je znázorněna v následující tab. 6. Základem daně je hrubá mzda.

Tab. 6 – Odvody sociálního pojištění ve Švédsku⁷⁷

Osoby	Zaměstnavatel	OSVČ
Příspěvek na	Sazba (%)	Sazba (%)
Důchodové pojištění	10,21	10,21
Pozůstalostní pojištění	1,17	1,17
Zdravotní pojištění	5,02	5,11
Rodičovské pojištění	2,20	2,20
Pracovní úrazové pojištění	0,68	0,37
Na nezaměstnanost a jiná opatření pracovního trhu	2,91	2,91
Všeobecná daň ze mzdy	9,23	9,23
Celkem	31,42	28,97

Příspěvek zaměstnavatele se pro zaměstnance mezi 18 a 25 lety snižuje na 15,49 %. Zaměstnancům, kteří se narodili v roce 1937 a dříve, platí zaměstnavatel místo plateb sociálního pojištění speciální daň ze mzdy ve výši 24,26 %.

Ze strany zaměstnanců je hrazeno jen pojistné na důchodové pojištění ve výši 7 %. Tento příspěvek je vypočten z příjmu do výše 410 763 SEK a neplatí ho osoby ve věku 65 a více let.

Osobám samostatně výdělečně činným je uložena povinnost platit z dosaženého obchodního příjmu příspěvky na sociální pojištění v celkové výši 28,97 %. Tyto platby jsou daňově uznatelnými pro výpočet osobní důchodové daně.⁷⁸

⁷⁷ Srov. *Belopp och procent*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/beloppochprocent/2011.106.6fdde64a12cc4eee23080006635.html?posid=1&sv.search.query.allwords=Moms%202011>>.

⁷⁸ Srov. Tamtéž.

4 KOMPARACE DAŇOVÉHO SYSTÉMU ČR A ŠVÉDSKA

Kapitola je věnována celkovému srovnání daňového systému České Republiky a Švédska. V první části je pro mezinárodní srovnání daňového zatížení v příslušných zemích použita daňová kvóta. Dále jsou srovnávány jednotlivé typy daní, kdy největší pozornost je věnována DPFO. Jednotlivé daně v obou zemích jsou posuzovány s ohledem na jejich sazbu a příslušné daňové náležitosti základu daně.

Švédsko i ČR jsou členy Evropské Unie (EU), kterou v současné době tvoří Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Spojené království. Evropská unie je považována za rodinu demokratických evropských států, s cílem zavázat se ke spolupráci v zájmu zachování míru a prosperity.⁷⁹ Jednotlivé oblasti spolupráce se nazývají politiky EU. Jednou z nich je i daňová politika. Každá země má jinou strukturu daňového systému. O výši daní, které budeme platit rozhodují vlády jednotlivých států. Daňový systém těchto členských států však musí být v souladu s pravidly stanovenými EU. Rozhodnutí v daňových záležitostech se přijímají jednomyslně, to znamená se souhlasem všech členských států.⁸⁰

Cílem daňové politiky EU je především zajistit fungování jednotného vnitřního trhu. „Jednotný vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je v souladu s ustanoveními této smlouvy zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.“⁸¹ K dosažení tohoto cíle je nutné odstranit daňové překážky přeshraničního podnikání, zajistit rovné podmínky na evropském trhu, bojovat proti škodlivé daňové konkurenci a potírat daňové podvody. Daňová politika má také za úkol podporovat obecné cíle EU, mezi které patří hospodářský růst, zaměstnanost, konkurenceschopnost a také cíle v oblasti

⁷⁹ Srov. *Evropská Unie EU*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <<http://www.geography-exam.com/cz/organisation-eu.php>>.

⁸⁰ Srov. *Koordinace daňové politiky*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/economic-and-financial-affairs/coordination-of-tax-policy/koordinace-danove-politiky-623/>>.

⁸¹ PLCHOVÁ, B. a kol., *Česká republika a EU*, s. 30.

životního prostředí a energetiky.⁸² Jednou z forem daňové spolupráce je proces harmonizace, který probíhá u některých daní.

Za účelem bližšího představení srovnávaných zemí jsou uvedeny jejich základní ukazatele v tab. 7.

Tab. 7 – Základní ukazatele ČR a Švédska⁸³

Základní ukazatele	ČR	Švédsko
Rok vstupu do EU:	2004	1995
Počet obyvatel:	10,4 mil.	9,0 mil.
Rozloha:	7,8 tis. km ²	450,0 tis. km ²
Hlavní město:	Praha	Stockholm
Měna:	Koruna česká (CZK) (1 EUR = 26,47 CZK)	Švédská koruna (SEK) (1 EUR = 10,25 SEK)
Hrubý domácí produkt (v PPS na obyvatele)	134 530 mil. € (12 800 €)	292 989 mil. € (31 500 €)
Inflace (nezaměstnanost)	6,3 % (7,9 %)	3,3 % (8,9 %)

4.1 Daňová kvóta

Jedním z nástrojů, kterým lze srovnat daňové zatížení v ostatních zemích, je daňová kvóta. Daňová kvóta je určena k hodnocení daňových systémů a představuje mezinárodní srovnávací ukazatel pro podíl vybraných daní příslušného státu na jeho hrubém domácím produktu (HDP). Tato daňová kvóta se označuje jako jednoduchá. Hrubý domácí produkt představuje součet hodnoty všech statků a služeb vytvořených na určitém území za určité období. Daňovou kvótu lze rozlišit na jednoduchou a složenou. Složená daňová kvóta navíc zahrnuje také cla a povinné příspěvky na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.⁸⁴

⁸² Srov. *Koordinace daňové politiky*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/economic-and-financial-affairs/coordination-of-tax-policy/koordinace-danove-politiky-623/>>.

⁸³ Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 188, 306.

⁸⁴ Srov. *Daňové kvóty*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/17295-danove-kvoty/>>.

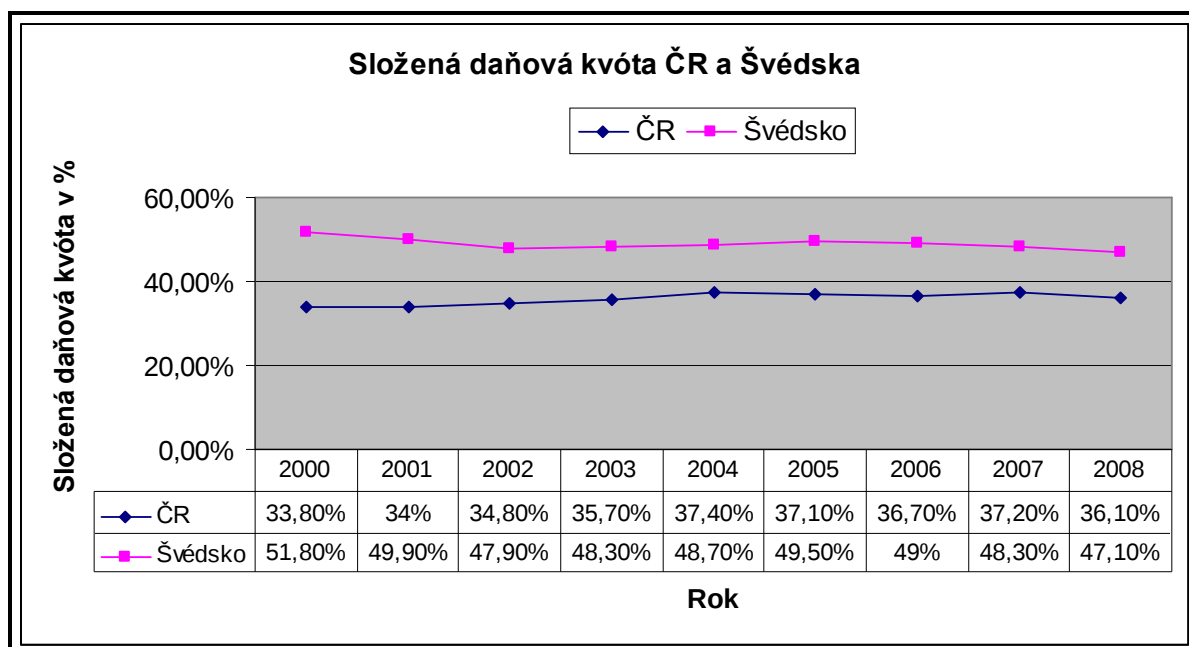
Výpočet složené daňové kvóty je následující:

$$SDK = \frac{daně + clo + pojistné}{HDP}$$

SDK.....složená daňová kvóta

HDP.....hrubý domácí produkt

Následující graf znázorňuje vývoj složené daňové kvóty v ČR a Švédsku v letech 1999 – 2008. Tento graf je zobrazen v obr. 3 – Složená daňová kvóta.



Obr. 3 – Složená daňová kvóta⁸⁵

Průběh daňové kvóty ve Švédsku je nestálý. Od roku 2000 dochází k postupnému snižování hodnoty daňové kvóty, ale počínaje rokem 2003 dochází ke zvýšení až na 49,5 % HDP. Od roku 2006 dochází opět ke snižování daňové kvóty, které následuje až doposud.

⁸⁵ Srov. *Taxation trends in the european union*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm>.

Jak uvádí OECD v roce 2009 klesly daňové příjmy ve většině zemích. Švédsko má hned po Dánsku nejvyšší daňové zatížení, jehož hodnota pro rok 2009 vykazuje 46,4 % HDP.⁸⁶

V ČR se daňová kvóta od roku 2000 postupně zvyšovala až dosáhla úrovně 37,4 % HDP. V následujících letech však dochází k mírnému poklesu. Zvláště pak v roce 2009, který znamenal propad daňové kvóty až na 33,2 % HDP. Důvodem byl především pokles příjmů z daní a sociálního pojištění, které oproti roku 2008 poklesly o více než 8 %. V roce 2010, kdy se promítnou opatření na příjmové straně přijaté ke stabilizaci veřejných financí, nastalo zvýšení daňové kvóty na 34,5 % HDP. V následujících letech by se měl průběh daňové kvóty ustálit a dosáhnout hodnoty okolo 34,6 % HDP.⁸⁷

Následuje tabulka složené daňové kvóty s vybranými členskými státy EU. Mezi vybranými státy jsou Dánsko, Belgie, Rakousko, Německo, Slovensko a Rumunsko.

Tab. 8 – Složená daňová kvóta ve vybraných zemích EU v roce 2008⁸⁸

Země EU	Dánsko	Belgie	Rakousko	Německo	Slovensko	Rumunsko
SDK v %	48,2 %	44,3 %	42,8 %	39,3 %	29,1 %	28,0 %

Hodnoty složené daňové kvóty v zemích EU se pohybují v rozmezí od 28 % do 48,2 % a vypočtený průměr činí 37 %. ČR se pohybuje lehce pod průměrem, zatímco Švédsko se hned po Dánsku řadí k zemím s nejvyšším daňovým zatížením. Dánsko a Rumunsko představují krajní hodnoty pro nejvyšší a nejnižší složenou daňovou kvótu v EU. Hodnoty všech členských zemí EU jsou uvedeny v příloze č.

Podle klasifikace OECD, která zahrnuje následující skupiny zobrazené v tabulce je procentně vyjádřen podíl jednotlivých daní na HDP. Vzhledem k dostupnosti dat je zobrazen rok 2008.

V následující části je v grafickém vyjádření zobrazen podíl daní na HDP ve srovnávaných zemích pod obrázkem č. 4 – Podíl daní na HDP v ČR a obrázkem č. 5 – Podíl daní na HDP ve Švédsku, vše v procentním vyjádření.

⁸⁶ Srov. OECD, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

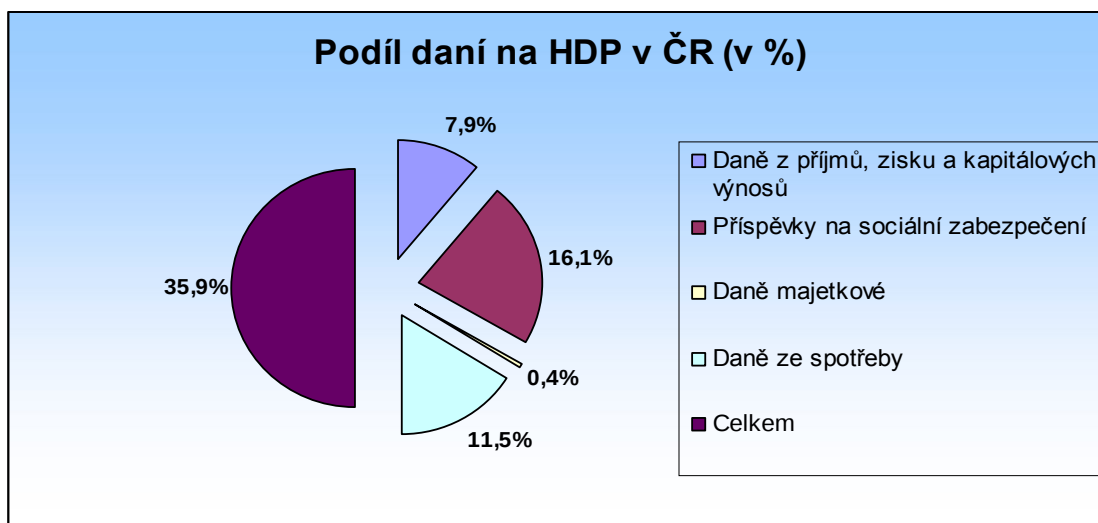
<http://www.oecd.org/document/49/0,3746,en_2649_34897_46737201_1_1_1_1,00.html>.

⁸⁷ Srov. Příjmy vládního sektoru, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

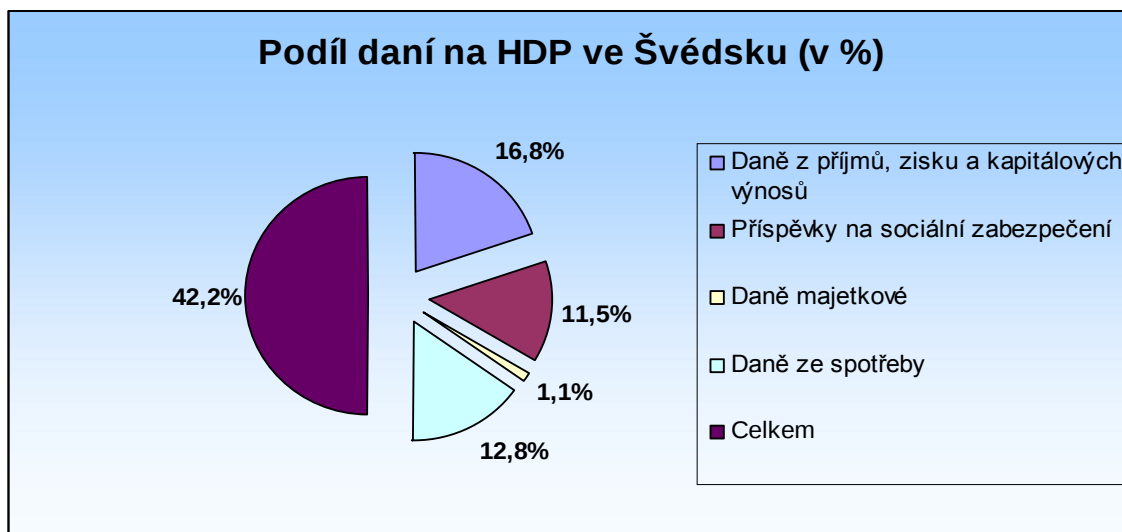
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy_53214.html>.

⁸⁸ Srov. Taxation trends in the european union, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm>.



Obr. 4 – Podíl daní na HDP v ČR⁸⁹



Obr. 5 – Podíl daní na HDP ve Švédsku⁹⁰

Z následujících grafů vyplývá, že celková daňová zátěž měřená daňovou kvótou, je větší ve Švédsku. Podíl jednotlivých daní v ČR je ve všech uvedených položkách nižší než ve Švédsku. Výjimku tvoří odvody na sociálním pojištění, které jsou v ČR větší. Odvody na sociálním pojištění v ČR jsou na prvním místě. Daně ze spotřeby jsou také velmi důležitým daňovým příjmem, a procentně se v ČR řadí na druhé místo. Dále

⁸⁹ Vlastní zpracování na základě: OECD, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:

<http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_37427_1942460_1_1_1_37427,00.html#A_RevenueStatistics>.

⁹⁰ Srov. Tamtéž.

následují daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů a poslední místo zaujaly daně majetkové. Podíly jednotlivých daní na HDP ve Švédsku dosahují přibližně stejných hodnot jako v ČR. Výjimku tvoří daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů, které jsou o 8,9 % větší než v ČR. Ve Švédsku jsou na druhém místě daně ze spotřeby následované příspěvky na sociální zabezpečení. Poslední místo stejně jako v ČR zaujaly daně majetkové.

4.2 Přímé daně

Členské země považují zásahy do základů a sazeb důchodových daní za vměšování do vlastních záležitostí a tak se nehodlají ve prospěch společného trhu vzdávat svých zvyklostí.

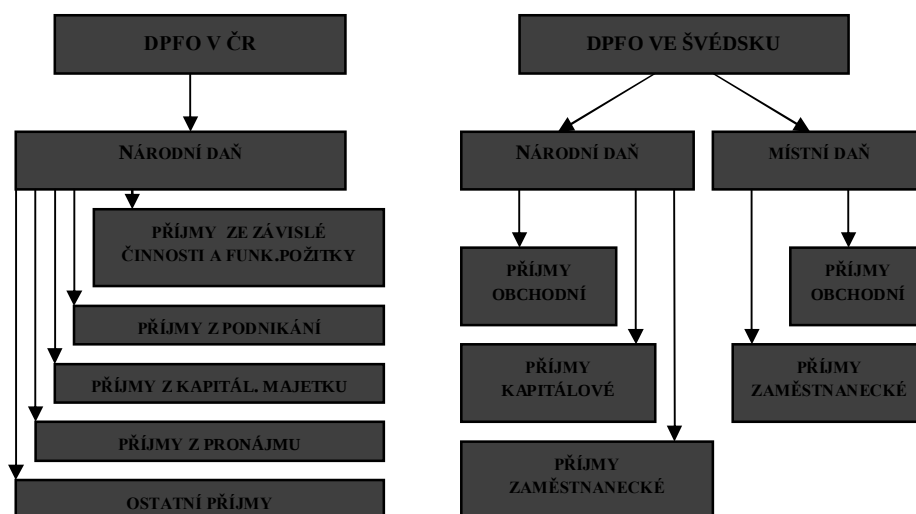
Přesto však byly přijaty některé direktivy. Jedná se o směrnice ES pro vzájemnou spolupráci v otázkách přímých daní, direktivu o mateřských a dceřiných společnostech, direktivu o fúzích, direktivu o zdaňování úroků z úspor fyzických osob a direktivu o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi spojenými společnostmi.⁹¹

4.2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Předmět daně

Daň z příjmů fyzických osob je stanovena součtem všech příjmů, které této dani podléhají. V ČR jsou to příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Ve Švédsku je to podle typu daně. Národní daň zdaňuje obchodní, kapitálové i zaměstnanecké příjmy, kdežto místní daň jen zaměstnanecké a obchodní příjmy. Pro lepší přehled je následně uvedeno schéma obou zemí s jejich předměty DPFO.

⁹¹ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 98 – 99.



Obr. 6 – Předmět DPFO v ČR a ve Švédsku⁹²

Základ daně

Rozdíly u daní z příjmů fyzických osob nejsou jen ve výši samotných sazeb, ale i v existenci daňových pásem a způsobu výpočtu celkové daňové povinnosti. U příjmů ze zaměstnání v obou zemích má zaměstnavatel povinnost odvést zálohu na daň za poplatníka příslušnému daňovému úřadu. Ve stanovení základu daně pro výpočet měsíční čisté mzdy jsou v obou zemích rozdíly, které znázorňuje následující tab. 9.

Tab. 9 – Stanovení základu daně v ČR a ve Švédsku⁹³

ČR	Švédsko
HM	HM
+ pojistné na sociální pojištění zaměstnavatele	- odečitatelná položka na poplatníka

V ČR se pro stanovení základu daně uplatňuje tzv. super hrubá mzda, kdy je hrubá mzda navýšena o pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele. Zatímco ve Švédsku se pro výpočet zálohy na daň používá odečitatelná položka snižující daňovou povinnost poplatníka. Výše této položky je upravená podle příjmu poplatníka.

⁹² Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 307.

⁹³ Srov. Tamtéž, s. 308.

Sazba daně

Na upravený základ daně se aplikuje sazba daně, jejíž vývoj je v obou zemích následně znázorněn v tab. 10.

Tab. 10 – Sazby daní z příjmů fyzických osob v ČR a ve Švédsku⁹⁴

Rok	ČR	Švédsko	
	Národní	Národní	Místní
2009	15 %	20 % pro příjmy 380 200 – 538 800 SEK 25 % pro příjmy nad 538 800 SEK	31,52 %
2010	15 %	20 % pro příjmy 372 100 – 532 700 SEK 25 % pro příjmy nad 532 700 SEK	31,56 %
2011	15 %	20 % pro příjmy 383 000 – 548 300 SEK 25 % pro příjmy nad 548 300 SEK	31,55 %

V tabulce je zachycen vývoj sazeb daní z příjmů fyzických osob v ČR i ve Švédsku za poslední tři roky. V ČR se uplatňuje lineární sazba daně ve výši 15 %, u které v posledních třech letech nedošlo k žádné změně. Ve Švédsku se příjem zdaňuje progresivní sazbou daně, tedy podle výše příjmů. Výjimku tvoří národní daň z kapitálových příjmů, kdy je sazba daně lineární a to ve výši 30 %. Příjem je zdaněn místní sazbou daně a při překročení určité výše příjmů i sazbou daně národní. U národní daně dochází ke každoročním změnám v prahových hodnotách. Jak můžeme vidět, v roce 2010 se prahová hodnota u národní daně ve Švédsku snížila, ale s příchodem následujícího roku se zase zvýšila. V případě dosažení nejvyšší prahové hodnoty ve výši 25 % činí za rok 2011 celkové zdanění příjmů fyzických osob ve Švédsku 56,55 % (31,55 % + 25 %).

Dále se v ČR od vypočtené daně odečítají slevy na dani, které jsou uplatňovány i ve Švédsku. Ve Švédsku mají poplatníci nárok na slevu na dani ve výši 100 % zaplacených příspěvků na důchodové pojištění.

⁹⁴ Vlastní zpracování na základě: *Belopp och procent*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <http://www.skatteverket.se/privat/skatter/beloppochprocent/2011.4.6eb1f7eb12c507b23b780005839.html>.

Pro možnost srovnání sazby DPFO v dalších zemích EU jsou některé níže uvedeny v tab. 11.

Tab. 11 – Sazby DPFO u vybraných států EU pro rok 2010⁹⁵

Země	Dánsko	Belgie	Rakousko	Německo	Slovensko	Rumunsko
Sazba daně v %	51,5 %	53,7 %	50,0 %	47,5 %	19 %	16 %

Švédsko patří k zemím EU s nejvyšší horní sazbou DPFO, zatímco ČR se řadí k nejnižším. Sazby DPFO v jednotlivých členských státech EU jsou uvedeny v příloze č.

Příspěvky na sociální pojištění

Příspěvky na sociální a zdravotní pojištění jsou povinnými odvody jak zaměstnanců, OSVČ, tak zaměstnavatelů. Pro srovnání těchto zákonných příspěvků jsou jejich výše znázorněny v následující tabulce.

Tab. 12 – Příspěvky na sociální a zdravotní pojištění v ČR a ve Švédsku⁹⁶

Země	ČR		Švédsko	
Pojištění	Sociální	Zdravotní	Sociální	Zdravotní
Zaměstnanec	6,5 %	4,5 %	7 %	0 %
Zaměstnavatel	25 %	9 %		31,42 %
OSVČ	13,5 %	28 %		28,97 %

Vyměřovacím základem pro odvod těchto příspěvků je celkový zúčtovaný příjem tedy hrubá mzda. ČR se svými 11 %, které na zdravotním a sociálním pojištění odvádí zaměstnanec je více zatíženou zemí. Ve Švédsku většinu příspěvku na sociální pojištění odvádí za své zaměstnance zaměstnavatel. Zaměstnanec platí jen pojistné na důchodové pojištění ve výši 7 %. Tento příspěvek je již zahrnut v dani. V případě OSVČ odvádí poplatník menší příspěvky na sociální a zdravotní pojištění ze své mzdy ve Švédsku.

⁹⁵ Vlastní zpracování na základě: *Daňového přiznání se nebojte. Jinde v EU byste zaplatili i více než trojnásobek*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:

<<http://www.sfinance.cz/zpravy/finance/295403-danoveho-priznani-se-nebojte-jinde-v-eu-byste-zaplatili-i-vice-nez-trojnásobek/>>.

⁹⁶ Vlastní zpracování na základě: *Belopp och procent*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:

<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/beloppprocent/2011.106.6fdde64a12cc4eee23080006635.html?posid=1&sv.search.query.allwords=Moms%202011>>.

Daňové zatížení na základě výpočtu čisté mzdy

Srovnání DPFO ze závislé činnosti bude provedeno na názorném příkladě a to jak v ČR – tab. 13, tak ve Švédsku – tab. 14, který bude podrobně okomentován a bude na něm vypočtena metodika.

Daňovým poplatníkem je svobodný, bezdětný zaměstnanec, jehož hrubý měsíční příjem (HM) je stanoven průměrnou výší jak v ČR tak ve Švédsku. Poplatník podepsal prohlášení k dani. Průměrné hrubé výdělků vychází ze statistiky pro rok 2009.

Tab. 13 – Výpočet čisté mzdy v ČR⁹⁷

Hrubá mzda	23 598 Kč
Základ daně	23 598 Kč
+ Sociální pojištění zaměstnavatele (25 %)	$0,25 \times 23\,598 = 5\,900$ Kč
+ Zdravotní pojištění zaměstnavatele (9 %)	$0,09 \times 23\,598 = 2\,124$ Kč
= SHM (1,34 %)	$23\,598 \times 1,34 = 31\,700$ Kč
* Sazba daně (15 %)	$31\,700 \times 0,15 = 4\,755$ Kč
= Vypočtená daň	4 755 Kč
- sleva na dani (sleva na poplatníka 1 970 Kč)	$4\,755 - 1\,970 = 2\,785$ Kč
= záloha na daň z příjmů	2 785 Kč
HM	23 598 Kč
- sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)	$0,065 \times 23\,598 = 1\,534$ Kč
- zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)	$0,045 \times 23\,598 = 1\,062$ Kč
- záloha na daň z příjmů	2 785 Kč
= čistá mzda	$23\,598 - 1\,534 - 1\,062 - 2\,785 = \mathbf{18\,217}$ Kč
Zdanění v %	22,8 % (5 381 Kč)

Při výpočtu základu DPFO se v ČR uplatňuje tzv. super hrubá mzda, kdy se HM navýší o pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele. Poté se SHM vynásobí sazbou DPFO, která činí 15 %. Tento upravený základ daně se nazývá vypočtená daň. Vzniká-li poplatníkovi nárok na slevu na dani, odečítá se od této vypočtené daně, za účelem zjištění zálohy na daň z příjmů. V našem případě má zaměstnanec nárok na slevu na poplatníka, jelikož podepsal příslušné prohlášení o dani. Celková čistá mzda

⁹⁷ Srov. *Výpočet čisté mzdy v roce 2011*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <http://www.vypocet.cz/cista-mzda>.

zaměstnance se vypočte tak, že se od hrubé mzdy odečte sociální a zdravotní pojištění zaměstnance a zjištěná záloha na daň z příjmů. Zdanění zaměstnance ze závislé činnosti činí 22,8 %.

Tab. 14 – Výpočet čisté mzdy ve Švédsku⁹⁸

Hrubá mzda	29 727 SEK
Základ daně	29 727
- Odečitatelná položka na poplatníka (podle výše příjmů, 12 600 - 33 300 SEK)	29 727 – 1050 = 28 677 SEK
* Sazba daně (31,55 %)	28 677 x 0,3155 = 9 048 SEK
= Vypočtená daň	9 048 SEK
- Sleva na dani (100 % zaplacených příspěvků na důchodové pojištění = 7 %)	29 727 x 0,07 = 2 080 SEK
= Záloha na daň z příjmu	9 048 – 2080 = 6 968 SEK
HM	29 727 SEK
- záloha na daň z příjmu	6 968 SEK
= Čistá mzda	29 727 – 6 968 = 22 759 SEK
Zdanění v %	23,4 % (6 968)

Na rozdíl od ČR není ve Švédsku základ daně navýšen o super hrubou mzdu, ale uplatňuje se zde základní odečitatelná položka na poplatníka, která závisí na výši příjmů. V našem případě se jedná o příjem ve výši 29 727 SEK, který nedosahuje prahové hodnoty pro další zdanění sazbou daně národní. V tom případě se odečte částka 12 600 SEK, která představuje roční částku, to znamená, že ji vydělíme 12, abychom získali měsíční odečitatelnou položku na poplatníka. Takto upravený základ daně vynásobíme sazbou ve výši 31,55 % místní daně, národní se zde neuplatňuje. Od vypočtené daně je odečtena sleva na dani, za účelem získání zálohy daně z příjmu. Výsledná čistá mzda je zjištěna odečtením zálohy na dani a vychází 22 759 SEK se zdaněním 23,4 %.

Výše zdanění zaměstnanců se v jednotlivých státech moc neliší. Z příkladu je zřejmé, že větší daňové zatížení zaměstnance je ve Švédsku. V případě, že by zaměstnanec měl vyšší příjmy a dosáhl by prahové hodnoty pro uplatnění národní daně, zatížení by bylo podstatně větší. V případě změny zadání příkladu, kdy poplatník by byl ženatý, měl

⁹⁸ Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 308 – 309.

manželku a děti, by se při výpočtu čisté mzdy ve Švédsku daň nezměnila. Je to z toho důvodu, že ve Švédsku se slevy na dani nebo odčitatelné položky na děti a manželku/manžela neuplatňují. Bezdětné rodiny tak platí stejnou daň jako rodiny s dětmi. V tomto ohledu má ČR výhodu.

4.2.2 Daň z příjmů právnických osob

DPPO je poslední dobou předmětem mnoha diskuzí, zejména proto, že zisky společností se stanou osobními důchody fyzických osob a tím pádem podlehnou osobní důchodové dani. Výnosy této daně jsou většinou menší než daně z příjmů fyzických osob, ale přesto všechno má své opodstatnění a nadále je součástí daňového systému všech vyspělých zemí včetně ČR a Švédska.

Základ daně

Základ DPPO v jednotlivých zemích ovlivňují především osvobozené příjmy, odčitatelné položky a obchodní ztráty, které znázorňuje následující tab. 15.

Tab. 15 – Položky ovlivňující základ DPPO v ČR a ve Švédsku⁹⁹

Země	ČR	Švédsko
Osvobozené příjmy	Příjmy z provozování ekologických zařízení, regulované nájemné za byty	Zákonem kvalifikované vnitropodnikové dividendy a kapitálové příspěvky akcionářů
Obchodní ztráty	Lze je uplatňovat max. v pěti následujících zdaňovacích obdobích po období, za které byla vyměřena	Mohou být přeneseny do dalších let bez omezení
Odčitatelné položky	100 % výdajů vynaložených na realizaci projektů výzkumu a vývoje, dary min. v hodnotě 2000 CZK, max. však 5 % upraveného daňového základu	Veškeré výdaje vynaložené na dosažení a zabezpečení zdanitelného příjmu včetně příspěvků na sociální pojištění

Na rozdíl od ČR jsou u DPPO ve Švédsku ztráty přeneseny do dalších let bez omezení. Zákon dále uvádí některé osvobozené příjmy a odčitatelné položky.

⁹⁹ Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 188 – 198, s. 306 – 307.

Sazba daně

Jelikož srovnávání daňových základů u DPPO je velmi obtížné, zaměřím se především na její daňovou sazbu. Jak znázorňuje následující graf – tab. 16, v poslední době dochází ke snižování sazby DPPO.

Tab. 16 – Sazby DPPO v ČR a ve Švédsku¹⁰⁰

Rok	DPPO (ČR)	DPPO (Švédsko)
2010	19 %	26,3 %
2011	19 %	26,3 %

V roce 2011 nedošlo v sazbě DPPO u obou zemí k žádným změnám. Nízká sazba u DPPO v jednotlivých zemích podporuje domácí ekonomiku a láká více zahraničních investorů. Výše sazby DPPO je v kompetenci každého členského státu EU, tudíž dochází k situaci, že podnikatelé investují a podnikají v zemích s výhodnějším daňovým zatížením. Mezi státy EU tak existuje daňová konkurence. Vzhledem k výši sazby daně je ČR zemí s lepšími podnikatelskými podmínkami.

4.2.3 Majetkové daně

Vzhledem k tomu, že ve Švédsku byly daně dědické a darovací zrušeny, předmětem srovnání bude jen daň z nemovitostí a daň silniční. Jednotlivé rozdíly u daně z nemovitostí v ČR a ve Švédsku jsou zobrazeny v následující tab. 17.

Tab. 17 – Srovnání daně z nemovitosti v ČR a ve Švédsku¹⁰¹

Země	ČR		Švédsko
Daň z nemovitostí	Daň z pozemků	Daň ze staveb	Daň ze staveb
Základ daně	Cena pozemku, nebo skutečná výměra pozemku v m ²	Zastavěná plocha v m ²	Odhadnutá hodnota nemovitosti
Sazba daně	v % nebo v Kč/ m ² * koeficient	v Kč/m ² nebo v % * koeficient	v % a liší se podle účelu nemovitosti
Rozpočtové určení	místní rozpočty		státní rozpočet

¹⁰⁰ Vlastní zpracování na základě

¹⁰¹ Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 309; Zákon č. 338/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na rozdíl od Švédska, se v ČR daň z nemovitostí skládá z daně z pozemků a ze staveb. Výnosy těchto daní patří v obou zemích k nejmenším. Rozdíl je především v rozpočtovém určení daní, kdy švédské daně z nemovitostí plynou do státního rozpočtu a české do rozpočtu místního. V ČR se sazby se liší podle typu pozemku či staveb a ve Švédsku se nemovitost liší podle jejího účelu. Dále se v ČR i ve Švédsku uplatňuje daň silniční.

4.3 Nepřímé daně

EU je podle Smlouvy o založení Evropského společenství oprávněna harmonizovat nepřímé daně. Týká se to jejich daňového základu a sazeb v případě, že je nutné zamezit narušení trhu EU.¹⁰² Patří sem DPH, selektivní spotřební daně a daně ekologické.

4.3.1 DPH

V poslední době mnoho států zvyšuje nepřímé daně a jednu z nich je i DPH, která patří k důležitému státnímu zdroji. EU stanovuje minimální sazby, pod které daň nesmí klesnout. Sazby v ČR i ve Švédsku jsou rozdílné.

Tab. 18 – Sazby DPH v ČR a ve Švédsku¹⁰³

% DPH	ČR	Švédsko
Základní sazba	20 %	25 %
Snížená sazba	10 %	12 % a 6%

Úprava DPH v obou zemích odpovídá směrnici rady 2006/112/ES. V EU mohou její členové uplatňovat jednu nebo dvě zvýhodněné sazby DPH na vybrané zboží či služby. Jedná se o základní a sníženou sazbu DPH. Existovat mohou nejvýše dvě snížené sazby, a to minimálně 5% a jen na zboží schválené v direktivě, kdy se každé dva roky provede revize těchto snížených sazeb. Zatímco zvýšené sazby nejsou povoleny.¹⁰⁴

Švédsko patří mezi země, které navíc uplatňuje nulovou sazbu daně. Základní sazba DPH se v EU pohybuje od 15 % do 25 %. Směrnice rady stanovuje požadavek základní

¹⁰² Srov. *Evropská komise*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:

<http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/paying-taxes/index_cs.htm>.

¹⁰³ Vlastní zpracování na základě: ŠIROKÝ, J., *Daně v evropské unii*, s. 308 – 309.

¹⁰⁴ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 96.

sazby daně, která nesmí být nižší než 15 %. Švédsko patří k zemím EU, která má nejvyšší základní sazbu a to 25 %. Na rozdíl od Švédska patří ČR k zemím s průměrnou sazbou DPH.

4.3.2 Spotřební a ekologické daně

V zemích EU jsou stejně jako DPH harmonizovány také selektivní spotřební daně. Harmonizace se týká předmětu daní, jejich základů, sazeb a daňové administrativy. Jak uvádí direktiva, spotřební daně v členských zemích tvoří daň z minerálních olejů, tabáku, alkoholu, piva a vína. Navíc sem patří daně, jež nepřekáží volnému obchodu a nepotřebují hraniční kontroly nebo další úpravy daňového systému.

Výběr daní je harmonizován direktivou z roku 1992 a tento systém je zajištěn institutem tzv. autorizovaných daňových skladů. Výrobky jsou zde vyráběny, zpracovávány a skladovány a daň se uvaluje až v zemi konečné spotřeby. U dovážení zboží pro občany zemí EU platí stejná zásada jako u DPH. U vybraných spotřebních daní jsou stanoveny minimální sazby. Harmonizace probíhá také u ekologických daní. V tom případě se minimální sazby vztahují i na uhlí a elektrickou energii.¹⁰⁵

Vzhledem k harmonizaci spotřebních daní, je úprava srovnávaných daní v ČR i Švédsku podobná. Vyznačují se především sjednocením konstrukce jednotlivých daní a přiblížením jejich sazeb v rámci členských zemí. Na rozdíl od ČR uplatňuje Švédsko ještě další spotřební daně, kterými jsou daň z pesticidů, daň z hnojiv, daň z loterií, daň z přírodního šterku, daň z odpadu, daň z reklamy a daň z hazardu.

U energetických daní ve Švédsku jsou navíc uvaleny speciální daně ze síry a CO₂ na produkty obsahující síru či produkující oxid uhličitý.

¹⁰⁵ Srov. KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 96.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá komparací daňového systému ČR a Švédska. ČR i Švédsko jsou členskými státy EU. Daňový systém Švédska má oproti ČR rozsáhlejší a komplikovanou daňovou strukturu, přesto lze v obou státech najít společné rysy, které jsou dány především jejich členstvím v EU.

Na základě mezinárodního ukazatele složené daňové kvóty má Švédsko vyšší daňové zatížení než ČR. Švédsko má v EU dokonce jedno z nejvyšších daňových zatížení vůbec. Oproti tomu ČR patří k evropskému průměru. ČR se vyznačuje především vyššími odvody na sociálním pojištění.

Na základě komparace DPFO v obou zemích je podle metodiky výpočtu vyšší zdanění práce u příjmů ze závislé činnosti ve Švédsku. Zaměstnanec podléhá místní a v případě dosažení určité prahové hodnoty příjmů i národní dani. V ČR fyzické osoby podléhají jen dani národní. Sazby ve Švédsku jsou progresivní, kdežto v ČR lineární. Největší rozdíly jsou zejména ve stanovení základu DPFO, kdy se ve Švédsku od základu daně odečítá odčitatelná položka na poplatníka a v ČR je základ daně stanoven tzv. super hrubou mzdou. ČR je jedinou zemí v EU, která tímto způsobem stanovuje základ daně. Sazba DPFO v ČR patří sice k nejnižším v EU, ale při způsobu výpočtu základu daně, který je navýšen o pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele, je skutečná sazba daleko vyšší. Švédsko patří k zemím s nevyšší sazbou DPFO. DPFO se oproti minulému roku v ČR ani ve Švédsku nezměnila.

V oblasti majetkových daní ČR na rozdíl od Švédska stále uplatňuje daň dědickou a darovací. K dalším majetkovým daním v ČR patří daň silniční, která ale ve Švédsku spadá do daní ze spotřeby. Majetkové daně mají v obou zemích sice malý, ale stabilní výnos.

U obou států jsou vzhledem k členství v EU zharmonizovány nepřímé daně. Evropská legislativa upravuje např. minimální sazby DPH či spotřebních daní. Samotné nastavení je však v rukou domácích vlád. ČR následuje některé další státy a od letošního roku tak zvýšila sazby DPH na základní sazbu 20 % a sníženou 10%. V době současné krize je zvýšení DPH jednou z rychlých cest, jak stát může zvýšit daňový výnos. Jejich výše sice může ohrožovat nízko příjmové skupiny obyvatel, ale to lze kompenzovat speciálními sociálními dávkami. Navíc jsou tyto daně více transparentní. Švédsko u DPH

uplatňuje nejvyšší možnou základní sazbu a to ve výši 25 %. Navíc Švédsko uplatňuje i nulovou sazbu daně. Ve Švédsku existuje velké množství spotřebních daní. Oproti ČR se zde navíc uplatňuje daň z pesticidů, daň z hnojiv, daň z loterií, daň z přírodního šterku, daň z odpadu, daň z reklamy a daň z hazardu. V případě energetických daní jsou ve Švédsku navíc uvaleny speciální daně ze síry a CO₂ na produkty obsahující síru či produkující oxid uhličitý.

Švédský daňový systém by se u našeho mohl inspirovat především ve slevách na dani, protože Švédsko v tomto směru vůbec nezohledňuje rodiny s dětmi ani neuplatňuje odčitatelné položky na manžela či manželku. Daně by měly být jednoduché, efektivní, spravedlivé a jednoznačné. Podle mého názoru jsou oba srovnávané daňové systémy moc složité a měly by se zaměřit především na zmíněné parametry. Měly by minimalizovat náklady při výběru daní a zjednodušit jejich placení.

Nelze jednoznačně říci, která konstrukce daňového systému srovnávaných zemí je lepší. Výší daní konkuruje ČR Švédsku a nižším zatížením může přilákat investory. Na druhou stranu je celá řada faktorů, které vytváří podnikatelské prostředí státu např. jasně stanovené podmínky pro podnikání.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Markéta Konupková
Instituce: Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce: Komparace daňového systému ČR s daňovým systémem Švédska

Název práce v anglickém jazyce: Comparison of the Tax Systems of the Czech Republic and Sweden

Vedoucí práce: Ing. Ivana Valentová
Počet stran: 68
Počet příloh: 4
Rok obhajoby: 2011

Klíčová slova v českém jazyce: daňový systém, Česká republika, Švédsko, komparace, daň z příjmu, daňová politika, přímé daně, nepřímé daně

Klíčová slova v anglickém jazyce: tax system, the Czech Republic, Sweden, comparison, income tax, tax policy, tax harmonization and coordination

Cílem této bakalářské práce je komparace současného daňového systému České republiky a Švédska se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v obou zemích. První část práce se zabývá teorií daňové problematiky. Druhá a třetí část popisuje daňový systém České republiky a Švédska. Předmětem čtvrté části je komparace daňových systémů srovnávaných zemí, s praktickými příklady na výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti.

The aim of this thesis is to compare the current tax system in the Czech Republic and Sweden, focusing on the tax on personal income from employment in both countries. The first part deals with the theory of tax issues. The second and third section describes the tax system in the Czech Republic and Sweden. The subject of the fourth part is the

comparison of tax systems of the countries under comparison, with practical examples to calculate the tax on income from employment.

LITERATURA A PRAMENY

Monografie:

- [1] JUREČKA, V. a kol. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 336 s. ISBN 978-80-247-3258-9.
- [2] KESTI, J. (ed.). *European Tax Handbook 2009*. Amsterdam: IBFD, 2009. 1056 s. ISBN 978-90-8722-052-5.
- [3] KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 4. aktualizované vyd. Praha: Aspi, a. s., 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
- [4] KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie: Úvod do problematiky*. 2. aktualizované vyd. Praha: Aspi, a. s., 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.
- [5] OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
- [6] PAVLÁSEK, J., HEJDUKOVÁ P. *Veřejné finance a daně v České republice*. 1. vyd. Plzeň: Nava, 2010. 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6.
- [7] PELC, V., *Daňové podmínky působení neziskových subjektů*. Praha: C. H. Beck, 2010. 162 s. ISBN 978-80-7400-190-1.
- [8] PLCHOVÁ, B. a kol. *Česká republika a EU*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
- [9] PUCHINGER, Z. *Úvodní kapitoly k daňové teorii. Daňová soustava ČR*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 156 s. ISBN 80-244-1298-5.
- [10] STIBŮRKOVÁ, J. *Daňová soustava*. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, s. r. o., 2010. 238 s. ISBN 978-80-7314-210-0.
- [11] SVĚTLÍK, J. *Marketing pro evropský trh*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2003. 272 s. ISBN 80-247-0422-6.
- [12] ŠIROKÝ, J. *Daně v evropské unii*. 4. aktualizované vyd. Praha: Linde, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7201-799-7.
- [13] ŠIROKÝ, J., a kol. *Daňová teorie s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

- [14] VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. Podnikání malé a střední firmy. 2. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.

Legislativa:

- [15] Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje:

- [21] *Belopp och procent*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/beloppprocent/2011.106.6fdde64a12cc4eee23080006635.html?posid=1&sv.search.query.allwords=Moms%202011>>.
- [22] *Belopp och procent*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/privat/skatter/beloppprocent/2011.4.6eb1f7eb12c507b23b780005839.html>>.
- [23] *Daňového přiznání se nebojte. Jinde v EU byste zaplatili i více než trojnásobek*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<<http://www.sfinance.cz/zpravy/finance/295403-danoveho-priznani-se-nebojte-jinde-v-eu-byste-zaplatili-i-vice-nez-trojnásobek/>>.
- [24] *Daňové kvóty*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/17295-danove-kvoty/>>
- [25] *Energiskatter*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/punktskatter/allapunktskatter/energiskatter.4.18e1b10334ebe8bc8000843.html>>.

- [26] *Evropská komise*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/paying-taxes/index_cs.htm>.
- [27] *Fordonskatt*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/privat/skatter/biltrafik/fordonsskatt.4.18e1b10334ebe8bc80003864.html>>.
- [28] *Inkomstskatt*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<skatteverket.se>.
- [29] *Koordinace daňové politiky*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/economic-and-financial-affairs/coordination-of-tax-policy/koordinace-danove-politiky-623/>>.
- [30] *Místní poplatky*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<http://translate.google.cz/translate?hl=cs&langpair=en|cs&u=http://www.scb.se/Pages/TableAndChart____68066.aspx>.
- [31] *OECD*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_37427_1942460_1_1_1_37427,00.html#A_RevenueStatistics>.
- [32] *Příjmy vládního sektoru*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy_53214.html>.
- [33] *Punktskatter*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/skatter/punktskatter.4.18e1b10334ebe8bc8000478.html>>.
- [34] *Skatteverket* [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<<http://www.skatteverket.se/>>.
- [35] *Slevy na dani*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW:
<<http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/slevy-na-dani/>>.
- [36] *Švédsko: finanční a daňový sektor*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/svedsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000810/#sec5>>.

- [37] *Taxation trends in the european union*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW:
<http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm>.
- [38] *Výpočet čisté mzdy v roce 2011*, [online], [cit. 2011-01-14]. Dostupný na WWW: <<http://www.vypocet.cz/cista-mzda>>.

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
HM	Hrubá mzda
PO	Právnická osoba
SHM	Super hrubá mzda
SDK	Složená daňová kvóta

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Daňová soustava ČR	16
Obr. 2 - Daňová soustava Švédska.....	28
Obr. 3 – Složená daňová kvóta.....	38
Obr. 4 – Podíl daní na HDP v ČR	40
Obr. 5 – Podíl daní na HDP ve Švédsku.....	40
Obr. 6 – Předmět DPFO v ČR a ve Švédsku.....	42

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Roční slevy na dani pro rok 2011	20
Tab. 2 – Rozdělení osob do skupin pro účely výpočtu daně	24
Tab. 3 – Přehled daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí	25
Tab. 4 – Odvody sociálního pojištění v ČR	27
Tab. 5 – Daňové sazby u zaměstnaneckého a obchodního příjmu	30
Tab. 6 – Odvody sociálního pojištění ve Švédsku	35
Tab. 7 – Základní ukazatele ČR a Švédska	37
Tab. 8 – Složená daňová kvóta ve vybraných zemích EU v roce 2008	39
Tab. 9 – Stanovení základu daně v ČR a ve Švédsku	42
Tab. 10 – Sazby daní z příjmů fyzických osob v ČR a ve Švédsku	43
Tab. 11 – Sazby DPFO u vybraných států EU pro rok 2010	44
Tab. 12 – Příspěvky na sociální a zdravotní pojištění v ČR a ve Švédsku	44
Tab. 13 – Výpočet čisté mzdy v ČR	45
Tab. 14 – Výpočet čisté mzdy ve Švédsku	46
Tab. 15 – Položky ovlivňující základ DPPO v ČR a ve Švédsku	47
Tab. 16 – Sazby DPPO v ČR a ve Švédsku	48
Tab. 17 – Srovnání daně z nemovitosti v ČR a ve Švédsku	48
Tab. 18 – Sazby DPH v ČR a ve Švédsku	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Nezdánitelné části základu daně u DPFO v ČR.....	64
Příloha 2 – Daňová kvóta v zemích EU pro rok 2008	67
Příloha 3 - Horní sazba daně z příjmu fyzických osob v zemích EU pro rok 2010.....	68
Příloha 4 - Sazba DPH v zemích EU pro rok 2010.....	Chyba! Záložka není definována.

PŘÍLOHY

1000 Daně z důchodů, zisku a kapitálových výnosů

- 1100 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců
 - 1110 Z příjmů a ze zisků
 - 1120 Z kapitálových výnosů
- 1200 Daně z příjmů, zisků a kapitálových výnosů od společností
 - 1210 Z příjmů a ze zisků
 - 1220 Z kapitálových výnosů
- 1300 Položky, které nelze jednoznačně zařadit mezi 1100 12004

2000 Příspěvky na sociální zabezpečení

- 2100 Zaměstnanci
- 2200 Zaměstnavatelé
- 2300 Samostatně výdělečná osoba nebo osoba nezaměstnaná
- 2400 Nezařaditelné do 2100, 2200 2300

3000 Daně z mezd a pracovních sil

4000 Daně majetkové

- 4100 Pravidelné daně z nemovitého majetku
 - 4110 Domácností
 - 4120 Ostatní
- 4200 Pravidelné daně z čistého jmění
 - 4210 Jednotlivci
 - 4220 Společnosti
- 4300 Daně z pozůstalostí, dědické a darovací
 - 4310 Daně z pozůstalostí a dědické
 - 4320 Daně darovací
- 4400 Daně z finančních a kapitálových transakcí
- 4500 Ostatní nepravidelné daně z majetku

5000 Daně ze zboží a služeb

- 5100 Daně z výroby, prodeje, převodů, leasingu a dodávek zboží a úpravy zboží
 - 5110 Daně všeobecné
 - 5111 Daň z přidané hodnoty
 - 5112 Daně prodejní (obratové)
 - 5113 Ostatní všeobecné daně ze zboží a služeb
 - 5120 Daně ze specifických zboží a služeb
 - 5121 Spotřební daně
 - 5122 Zisky z fiskálních monopolů
 - 5123 Cla a dovozní daně
 - 5124 Vývozní daně
 - 5125 Daně z investičního zboží
 - 5126 Daně ze specifických služeb
 - 5127 Ostatní daně z mezinárodního obchodu a transakcí
 - 5128 Ostatní daně ze specifického zboží a služeb
 - 5130 Nezařaditelné do skupin 5110 až 5120

¹⁰⁶ KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie – úvod do problematiky*, s. 36 – 37.

5200	Daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností
5210	Pravidelné daně
5211	Placené domácnosti z motorových vozidel
5212	Placené ostatními subjekty z motorových vozidel
5213	Ostatní pravidelné daně
5220	Nepravidelné daně
5300	Nezařaditelné do skupin 5100 a 5200
6000	Ostatní daně
6100	Placené výhradně podniky
6200	Placené jinými subjekty než podniky, nebo neidentifikovatelné

Příloha 2 – Nezdaniitelné části základu daně u DPFO v ČR¹⁰⁷

<i>(Druh) odečitatelné položky</i>	<i>Podmínky uplatnění</i>
dary poskytnuté obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území ČR, jakož i právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek	Minimální hodnota všech darů přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč , u živelné pohromy maximálně 10 % ze základu daně. Jeden bezpríspevkový odběr krve je oceněn částkou 2 000 Kč.
úroky z úvěru ze stavebního spoření a úroky z hypotečního úvěru na bytové potřeby	Celková částka úroků ze všech úvěrů u poplatníků stejné domácnosti nesmí překročit 300 000 Kč ročně.
příspěvky na penzijní připojištění	Uplatnit lze zaplacené příspěvky se státním příspěvkem 6 000 Kč, maximálně však celkový úhrn příspěvku do výše 12 000 Kč .
pojistné na soukromé životní pojištění	Maximálně lze odečíst 12 000 Kč .
členské příspěvky	Maximálně 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však 3 000 Kč .
úhrady za zkoušky	Nejvýše lze uplatnit 10 000 Kč , poplatník se zdravotním postižením 13 000 Kč a poplatník s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.

¹⁰⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, § 15.

Příloha 3 – Daňová kvóta v zemích EU pro rok 2008¹⁰⁸

Zkratka země	Země	Hodnota daňové kvóty v %
BE	Belgie	44,3
BG	Bulharsko	33,3
CZ	Česká republika	36,1
DK	Dánsko	48,2
DE	Německo	39,3
EE	Estonsko	32,2
IE	Irsko	29,3
EL	Řecko	32,6
ES	Španělsko	33,1
FR	Francie	42,8
IT	Itálie	42,8
CY	Kypr	39,2
LV	Lotyšsko	28,9
LT	Litva	30,3
LU	Lucembursko	35,6
HU	Maďarsko	40,4
MT	Malta	34,5
NL	Nizozemí	39,1
AT	Rakousko	42,8
PL	Polsko	34,3
PT	Portugalsko	36,7
RO	Rumunsko	28,0
SI	Slovinsko	37,3
SK	Slovensko	29,1
FI	Finsko	43,1
SE	Švédsko	47,1
UK	Velká Británie	37,3

¹⁰⁸ OECD, [online], [cit. 2011-03-16]. Dostupné na WWW:
<http://www.oecd.org/document/60/0,3746,en_2649_37427_1942460_1_1_1_37427,00.html#A_RevenueStatistics>.

Příloha 4 - Horní sazba daně z příjmu fyzických osob v zemích EU pro rok 2010¹⁰⁹

Bulharsko	10
Česká republika	15
Litva	15
Rumunsko	16
Slovensko	19
Estonsko	21
Lotyšsko	26
Kypr	30
Polsko	32
Malta	35
Lucembursko	39
Maďarsko	40,6
Irsko	41,0
Slovinsko	41,0
Portugalsko	42,0
Španělsko	43,0
Řecko	45,0
Itálie	45,2
Francie	45,8
Německo	47,5
Finsko	48,6
Rakousko	50,0
Velká Británie	50,0
Dánsko	51,5
Nizozemí	52,0
Belgie	53,7
Švédsko	56,4

¹⁰⁹ Finance, [online], [cit. 2011-03-16]. Dostupné na WWW:
<http://www.sfinance.cz/zpravy/finance/295403-danoveho-priznani-se-nebojte-jinde-v-eu-byste-zaplatili-i-vice-nez-trojnásobek/>.

